

ਪੂਜਾ ਅਕਾਲ ਕੀ ....ਦੀਦਾਰ ਖਾਲਸੇ ਕਾ ....ਪਰਚਾ ਸ਼ਬਦ ਕਾ

ਗੁਰੂ ਅਮਰ ਦਾਸ

ਜੀ ਦੇ ਹੁਕਮਨਾਮੇਂ

ਸਭ ਧਰਮ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ.....

- ◆ ਅਗੱਦ ਪੜੇ ਸ਼ੇਤਾਨ ਵੇ ਲਾਲੋ (ਡਾ: ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਿਰੰਕਾਰੀ)
- ◆ ਅਸੀਂ ਸ਼ਬਦ-ਗੁਰੂ ਦੇ ਸਿੱਖ ਹਾਂ ਜਾਂ ਇਤਹਾਸ ਦੇ ?
- ◆ ਨੀ ਮੈਂ ਕੇਹੜਾ ਕੇਹੜਾ ਦੁਖ ਫੋਲਾਂ ?

ਪ੍ਰੇਮ ਭੇਟਾ ਵਲੋਂ :- ਪੰਜਾਬ ਖਾਲਸਾ ਟ੍ਰੈਕਟ ਸੋਸਾਇਟੀ (ਰਜਿ.)

2532-ਬੀ, ਸੈਕਟਰ 47- ਸੀ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ -160047

ਫੋਨ :- ਪ੍ਰਧਾਨ (0172) 2630903, 2653337 ਜ: ਸਕੱਤਰ (0172) 2611513

ਆਪ ਪੜ੍ਹੋ ਅਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਉ

ੴ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਸਾਦਿ

ਛਨਿਛਰ ਦੇਵਤਾ ਅਤੇ

ਗੁਰ ਅਮਰ ਦਾਸ ਜੀ ਦਾ ਹੁਕਮਨਾਮਾ

ਬਿਲਾਵਲ ਮਹਲਾ ੩

ਛਨਿਛਰਵਾਰਿ ਸਉਣ ਸਾਸਤ ਬੀਚਾਰੁ ॥ ਹਉਮੈ ਮੇਰਾ ਭਰਮੈ ਸੰਸਾਰੁ ॥
ਮਨਮੁਖੁ ਅੰਧਾ ਦੂਜੈ ਭਾਇ ॥ ਜਮ ਦਰਿ ਬਾਧਾ ਚੋਟਾ ਖਾਇ ॥ ਗੁਰ ਪਰਸਾਦੀ ਸਦਾ
ਸੁਖ ਪਾਏ ॥ ਸਚੁ ਕਰਣੀ ਸਾਚਿ ਲਿਵ ਲਾਏ ॥੮॥ [੮੪੧]

ਪਦ ਅਰਥ : ਸਉਣ -ਸ਼ੋਨਕ ਰਿਸ਼ੀ। ਸਉਣ ਸਾਸਤ -ਸ਼ੋਨਕ ਦਾ ਲਿਖਿਆ
ਜੋਤਿਸ਼ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ। ਮੇਰਾ-ਮਮਤਾ। ਭਰਮੈ-ਭਟਕਦਾ ਹੈ। ਮਨਮੁਖ-ਆਪਣੇ ਮਨ ਦੇ
ਪਿੱਛੇ ਤੁਰਨ ਵਾਲਾ ਮਨੁੱਖ। ਦੂਜੈ ਭਾਇ-ਮਾਇਆ ਦੇ ਪਿਆਰ ਵਿਚ। ਭਾਉ-
ਪਿਆਰ। ਭਾਇ-ਪਿਆਰ ਵਿਚ। ਸਾਚਿ-ਸਦਾ ਬਿਰ ਪ੍ਰਭੂ ਵਿਚ। ਲਿਵ ਲਾਏ-ਸੁਰਤਿ
ਜੋੜਦਾ ਹੈ। ੮।

ਅਰਥ : ਹੇ ਭਾਈ! (ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਛੱਡ ਕੇ) ਸ਼ੋਨਕ ਦਾ ਜੋਤਿਸ਼ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ
(ਆਦਿਕ) ਵਿਚਾਰਦੇ ਰਹਿਣ ਦੇ ਕਾਰਣ; ਜਗਤ ਮਮਤਾ ਅਤੇ ਹਉਮੈ ਵਿਚ ਭਟਕਦਾ
ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਆਤਮਕ ਜੀਵਨ ਵਲੋਂ ਅੰਨ੍ਹਾ, ਆਪਣੇ ਮਨ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਤੁਰਨ ਵਾਲਾ
ਮਨੁੱਖ ਮਾਇਆ ਦੇ ਮੋਹ ਵਿਚ ਫਸਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, (ਅਜਿਹਾ ਮਨੁੱਖ) ਜਮਰਾਜ ਦੇ
ਦਰ ਤੇ ਬੱਝਾ ਹੋਇਆ (ਵਿਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ) ਸੱਟਾਂ ਖਾਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਜਿਹੜਾ ਮਨੁੱਖ ਗੁਰੂ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ (ਦੇਵੀਆਂ ਦਾ ਡਰ ਤਿਆਗ ਕੇ)
ਸਦਾ-ਬਿਰ ਹਰਿ-ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਨੂੰ (ਆਪਣਾ ਰੋਜ਼ਾਨਾ) ਕਰਤੱਬ ਬਣਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ
ਸਦਾ-ਬਿਰ ਪ੍ਰਭੂ ਵਿਚ ਸੁਰਤਿ ਜੋੜੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਸਦਾ ਆਤਮਕ ਆਨੰਦ
ਮਾਣਦਾ ਹੈ। ੮।

ਅਗਲੇ ਸ਼ਬਦ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਜ ਫਿਰ ਫਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ। **ਆਪੇ ਪੂਰਾ ਕਰੇ
ਸੁ ਹੋਇ ॥ ਏਹਿ ਬਿਤੀ ਵਾਰ ਦੂਜਾ ਦੋਇ ॥ ਸਤਿਗੁਰ ਬਾਝੁ ਅੰਧੁ ਗੁਬਾਰੁ ॥
ਬਿਤੀ ਵਾਰ ਸੇਵਹਿ ਮੁਗਧ ਗਵਾਰ ॥ ਨਾਨਕ ਗੁਰਮੁਖਿ ਬੂਝੈ ਸੋਝੀ ਪਾਇ ॥ ਇਕਤੁ**

ਨਾਮਿ ਸਦਾ ਰਹਿਆ ਸਮਾਇ ॥ ੧੦ ॥੨॥ [ਪੰਨਾ ੮੪੨]

ਪਦ ਅਰਥ : ਆਪੇ-ਆਪ ਹੀ। ਏਹਿ-[ਲਫਜ਼ 'ਏਹ' ਤੋਂ ਬਹੁ ਬਚਨ]। ਦੂਜਾ-ਮਾਇਆ ਦਾ ਮੋਹ। ਦੋਇ-ਮੇਰ ਤੇਰ, ਦ੍ਰੇਤ। ਅੰਧੁ ਗੁਬਾਰੂ-ਪੂਰਨ ਤੌਰ ਤੇ ਅੰਨ੍ਹਾ। ਸੇਵਹਿ-ਮਨਾਂਦੇ ਹਨ। ਬੂਝੈ-ਸਮਝਦਾ ਹੈ। ਸੋਝੀ-ਸਮਝ। ਇਕਤੁ-ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਵਿਚ। ਇਕਤੁ ਨਾਮਿ -ਸਿਰਫ਼ ਹਰਿ ਨਾਮ ਵਿਚ। ਰਹਿਆ ਸਮਾਇ -ਲੀਨ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ੧੦।

ਅਰਥ : ਹੇ ਭਾਈ! ਪੂਰਨ ਪ੍ਰਭੂ ਆਪ ਹੀ (ਜੋ ਕੁਝ) ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਹੰਦਾ ਹੈ (ਖਾਸ ਖਾਸ ਬਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀਆਂ ਜਾਣ ਕੇ ਭਟਕਦੇ ਨਾਂਹ ਫਿਰੇ, ਸਗੋਂ) ਇਹ ਬਿੱਤਾਂ ਇਹ ਵਾਰ ਮਨਾਣੇ ਤਾਂ ਮਾਇਆ ਦਾ ਮੋਹ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਣ ਬਣਦੇ ਹਨ, ਮੇਰ-ਤੇਰ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਗੁਰੂ ਦੀ ਸਰਨ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਮਨੁੱਖ (ਆਤਮਕ ਜੀਵਨ ਵਲੋਂ) ਪੂਰੇ ਤੌਰ ਤੇ ਅੰਨ੍ਹਾ ਹੋਇਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, (ਗੁਰੂ ਦਾ ਆਸਰਾ-ਪਰਨਾ ਛੱਡ ਕੇ) ਮੂਰਖ ਮਨੁੱਖ ਹੀ ਬਿੱਤਾਂ ਤੇ ਵਾਰ ਮਨਾਂਦੇ ਫਿਰਦੇ ਹਨ।

ਹੇ ਨਾਨਕ! ਗੁਰੂ ਦੀ ਸਰਨ ਪੈਕੇ (ਜਿਹੜਾ ਮਨੁੱਖ) ਗੁਰੂ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਸਮਝਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ (ਆਤਮਕ ਜੀਵਨ ਦੀ) ਸੂਝ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਮਨੁੱਖ ਸਦਾ ਸਿਰਫ਼ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਨਾਮ ਵਿਚ ਹੀ ਲੀਨ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ੧੦। ੨।

ਕਾਵਿ-ਵਿਅੰਗ

ਮਾਡਰਨ ਬਾਬੇ

ਆਂਢ ਗੁਆਂਢ ਲੜਾਉਂਦੇ ਬਾਬੇ, ਫੁਟ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਪਾਉਂਦੇ ਬਾਬੇ।

ਜਾਲ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਜਿਹੜਾ ਫਸਦਾ, ਉਂਗਲ ਉਤੇ ਨਚਾਉਂਦੇ ਬਾਬੇ।
ਚੰਗੇ ਭਲੇ ਪੜ੍ਹੇ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ, ਸਿਆਪੇ ਲੱਖ ਕਰਾਉਂਦੇ ਬਾਬੇ।

ਜਨਤਾ ਰੋਟੀ ਤੋਂ ਵੀ ਆਤੁਰ, ਦੁੱਧੀਂ ਆਪ ਨਹਾਉਂਦੇ ਬਾਬੇ।
ਲੋਕੀ ਆਵਣ ਨੱਕ ਰਗੜ ਕੇ, ਆਪ ਨੇ ਕਾਰ ਚਲਾਉਂਦੇ ਬਾਬੇ।

ਇੱਲ ਦਾ ਨਾਂ ਕੋਕੇ ਨਾ ਜਾਣਨ, ਧੂਣੇ ਰੋਜ਼ ਤਪਾਉਂਦੇ ਬਾਬੇ।
ਡੇਰਿਆਂ ਦਾ ਤਾਂ ਨਾ ਹੀ ਵਜਦਾ, ਧੰਦੇ ਨਵੇਂ ਰਚਾਉਂਦੇ ਬਾਬੇ।

ਨਿੱਤ ਛਪਦੇ ਅਖਬਾਰੀਂ ਚਰਚੇ, ਹੁੱਬ ਹੁੱਬ ਕੇ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਬਾਬੇ।
ਲੌਂਗ, ਲਾਚੀਆਂ ਸੁਆਹ ਦੀਆਂ ਪੁੜੀਆਂ, ਮੱਲੋ ਮੱਲੀ ਖਵਾਉਂਦੇ ਬਾਬੇ।

ਮੰਗਲ, ਐਤ ਸ਼ਰਾਬ ਨੀ ਪੀਣੀ, ਆਪ ਰੋਜ਼ ਨਸ਼ਿਆਉਂਦੇ ਬਾਬੇ।

-ਡਾ. ਬਲਰਾਜ ਸਿੰਘ ਜੱਖੂ, ਰੋਜਨਾ ਸਪੋਕਸਮੈਨ 07 ਜੁਲਾਈ 2006

ਅਗਦੁ ਪੜੈ ਸੈਤਾਨ ਵੇ ਲਾਲੋ

2 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ
ਵਿਚ ਜੋ ਕੁੱਝ ਹੋਇਆ

- ਡਾ. ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਨਿਰੰਕਾਰੀ

ਅਖਬਾਰਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਪੰਨਿਆਂ ਉਤੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦਾ 400 ਸਾਲਾ ਸਥਾਪਨਾ ਦਿਵਸ ਮਨਾਉਣ ਖਾਤਰ ਜੋ ਦੀਵਾਨ ਸਜਿਆ, ਉਸ ਬਾਰੇ ਛਪੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਵਿਚ ਦਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚ ਹੁੱਲੜਬਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਪੱਗਾਂ ਲੱਥੀਆਂ ਤੇ ਕਿਰਪਾਨਾਂ ਮਿਆਨੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਕੇ ਲਿਸ਼ਕਾਈਆਂ ਗਈਆਂ। **ਸਾਡੇ ਅਖੌਤੀ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਜੋ ਹੁੱਲੜਬਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉਸ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਦਾ ਸ਼ਰਮ ਨਾਲ ਸਿਰ ਝੁਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਲਈ ਅਸੀਂ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਪਿਰਤ ਛੱਡ ਰਹੇ ਹਾਂ ?** ਪੁਰਾਣੇ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ ਮਿਸਲਾਂ ਦੇ ਆਗੂ ਆਪਸ ਵਿਚ ਲੜਦੇ ਭਿੜਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ ਪਰ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਸਾਡੇ ਕਾਰਜ ਲਈ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹ ਅਪਣੇ ਵਖਰੇਵੇਂ ਭੁੱਲ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਉਤੇ ਇਕੱਠੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। **ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਉਤੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋਣ ਸਮੇਂ ਉਹ ਅਪਣੇ ਸਾਰੇ ਮਾਰੂ ਹਥਿਆਰ ਬਾਹਰ ਰੱਖ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਅਪਣੀ ਵੱਖੋ ਵਖਰੀ ਹਉਮੈ ਨੂੰ ਤਿਆਗ ਕੇ ਤੇ ਸਾਂਝਾ ਗੁਰਮਤਾ ਕਰ ਕੇ ਇਕ ਆਗੂ ਚੁਣਦੇ ਸਨ। ਉਸ ਆਗੂ ਦੀ ਛਤਰ ਛਾਇਆ ਹੇਠ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਉਤੇ ਫਤਹਿ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਸਨ।**

ਅਜੋਕੇ ਸਮੇਂ ਪੰਥ ਦੇ ਅਖੌਤੀ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਮੁਢਲੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਤਲਾਜਲੀ ਦਿਤੀ ਹੋਈ ਹੈ ਤੇ ਦੀਰਘ ਰੋਗ ਹਉਮੈ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹਨ। ਅਪਣੇ ਵੱਖੋ ਵਖਰੇ ਗੁੱਟ ਬਣਾ ਕੇ, ਧਰਮ ਦਾ ਮਖੌਟਾ ਪਹਿਨ, ਸਾਰੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਰਕਨ ਦਾ ਭਰਮ ਪਾਲਦੇ ਹਨ। 1980 ਵਿਚ ਜਗਦੇਵ ਸਿੰਘ ਤਲਵੰਡੀ ਨਾਲ ਬੰਦੂਕਾਂ, ਤਲਵਾਰਾਂ ਵਾਲੇ ਨਿਹੰਗ ਸਿੰਘ ਸਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਦਫਤਰ ਸੰਤ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰਨ ਤੋਂ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿਤੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਸੰਤ ਜੀ ਦੀ ਨਿਮਰਤਾ ਤੇ ਸੂਝ-ਬੂਝ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਹੋ ਕੇ ਸੰਤ ਜੀ ਵਲ ਇਕ ਵਧਾਈ ਪੱਤਰ ਲਿਖਿਆ ਤੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿਤਾ ਕਿ **ਸਿਆਸੀ ਦਫਤਰਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਮਕ ਅਸਥਾਨਾਂ ਤੋਂ ਅਲੱਗ ਕਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਧਾਰਮਕ ਅਸਥਾਨਾਂ ਉਤੇ**

ਸਿਆਸੀ ਕਾਰਜ ਹੋਣ ਨਾਲ ਧਰਮ ਅਸਥਾਨ ਦੀ ਮਾਣ ਮਰਿਆਦਾ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਵੀ ਠੇਸ ਪੁੱਜ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਇਹ ਭਵਿੱਖਬਾਣੀ 1984 ਦੇ ਸਾਕਾ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਸਮੇਂ ਸੱਚ ਹੋ ਨਿਬੜੀ।

ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਸੁਧਾਰ ਲਹਿਰ ਦਾ ਅਰੰਭ ਗੁਰਧਾਮਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਗੁਰਧਾਮਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸੰਭਾਲ ਉਹੀ ਗੁਰਸਿੱਖ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੋ ਸਿੱਖੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਮੁਢਲੇ ਅਸੂਲਾਂ ਦੇ ਪਾਬੰਦ ਹੋਣ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਕਥਨ ਹੈ :

ਨਿਵਣੁ ਸੁ ਅਖਰੁ ਖਵਣ ਗੁਣੁ ਜਿਹਬਾ ਮਣੀਆ ਮੰਤੁ ॥

ਏ ਤੈ ਭੈਣੇ ਵੇਸ ਕਰਿ ਤਾਂ ਵਸਿ ਆਵੀ ਕੰਤੁ ॥ (੧੩੮੪)

ਨਿਮਰਤਾ ਤੇ ਮਿੱਠ ਬੋਲੜਾ ਹੋਣਾ ਸਿੱਖੀ ਕਿਰਦਾਰ ਦੀ ਮੁਢਲੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਉਤੇ **“ਸਤਿ ਸੰਤੋਖ ਵੀਚਾਰੋ”** ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿਤਾ। ਝੂਠ ਨੂੰ ਤਿਆਗ ਕੇ ਸੱਚੀ ਸੁੱਚੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਤੀਤ ਕਰਨੀ ਸੰਤੋਖੀ ਜੀਵਨ ਅਖਵਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਹਰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਚੰਗੇ-ਮਾੜੇ ਕੰਮ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨੀ ਤੇ ਮਾੜੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਤਿਆਗਣਾ ਹਰ ਸਿੱਖ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਨਾਂ, ਦੇਸ਼ ਕਾਲ ਤੋਂ ਨਿਰਲੇਪ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਨਾਂ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੁਣਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਕਾਰਜ ਵਿਧੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

2 ਜੁਲਾਈ ਦੀ ਘਟਨਾ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦੇ ਮੱਥੇ ਉਤੇ ਵੱਡਾ ਕਲੰਕ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦਾ 400 ਸਾਲਾ ਦਿਵਸ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀਆਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸਿਆਸੀ ਤੇ ਧਾਰਮਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਲੋਕ ਸ੍ਰੀ ਮੰਜੀ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਅਸਥਾਨ ਉਤੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਪਰ ਸੋੜੀ ਸਿਆਸੀ ਸੋਚ ਦੇ ਮਾਲਕ ਕੁੱਝ ਅਖੌਤੀ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ, ਸਰਬ-ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀਆਂ ਮਰਿਆਦਾਵਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਪੱਖਪਾਤੀ ਰਵਈਆ ਅਪਨਾਇਆ ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਸਾਂਝੀ ਸਟੇਜ ਤੋਂ ਬੋਲਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਮਿਲ ਗਈ ਪਰ ਜਦੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਦੀ ਵਾਰੀ ਆਈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਰਜ ਦਿਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੋਵਾਂ ਗੁੱਟਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚ ਹੁੱਲੜਬਾਜ਼ੀ ਹੋਈ, ਪੱਗਾਂ ਲੱਥੀਆਂ ਤੇ ਕਿਰਪਾਨਾਂ ਮਿਆਨਾਂ 'ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਆ ਗਈਆਂ। **ਸਾਡੇ ਅਖੌਤੀ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਦਸਾਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦਾ ਪਾਵਨ ਸਰੂਪ ਕਹਿੰਦੇ ਤਾਂ ਹਨ ਪਰ ਮੰਨਦੇ ਨਹੀਂ। ਜੇਕਰ ਮੰਨਦੇ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀ ਹੁੱਲੜਬਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਦੀ ਜੁਰਅਤ ਨਾ ਕਰਦੇ। ਜੇਕਰ ਇਸ**

ਸਮੇਂ ਸ੍ਰੀ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਖੁਦ ਮੌਜੂਦ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਖੌਤੀ ਆਗੂਆਂ ਨਾਲ ਉਹੋ ਸਲੂਕ ਕਰਦੇ ਜਿਹੜਾ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਮਸੰਦਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਤਖ਼ਤਾਂ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਸਾਰੇ ਪੰਥ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਕਾਬਜ਼ ਧੜੇ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਪਣੇ ਸਿਆਸੀ ਆਕਾਵਾਂ ਦੀ ਸ਼ਹਿ ਉਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਵਿਦਵਾਨਾਂ, ਲਿਖਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਦਾ ਅਪਮਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ। ਪੁਰਾਣੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਵਿਚ ਇਹ ਪੁਜਾਰੀ ਕਿਸੀ ਸਿੱਖ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਉਤੇ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਾਸੋਂ ਰਹਿਤਾਂ - ਕੁਰਹਿਤਾਂ ਬਾਰੇ ਪੁਛਦੇ ਸਨ। ਜੇਕਰ ਸਿੱਖ ਨੇ ਕੋਈ ਕੁਰਹਿਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤੀ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਕੁਰਹਿਤ ਕੀਤੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਤਨਖ਼ਾਹ ਲਾ ਕੇ ਜਾਂ ਮੁੜ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾ ਕੇ, ਅਰਦਾਸ ਕਰ ਦਿਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਕਦੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪੰਥ 'ਚੋਂ ਖ਼ਾਰਜ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਨਾ ਪੇਸ਼ੀ ਲਈ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਪ੍ਰਸਥਿਤੀਆਂ ਉਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾਉਣ ਦਾ ਇਕੋ ਹੀ ਹੱਲ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਅਸਥਾਨ ਉਤੇ ਕੇਵਲ ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਤੇ ਗੁਰ ਆਸ਼ੇ ਦਾ ਹੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਵੇ। ਸਿੱਖ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਅਪਣਾ ਫ਼ੋਰਮ ਗੁਰਦਵਾਰਿਆਂ, ਧਰਮ ਅਸਥਾਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਲੈ ਜਾਣ। ਬਾਕੀ ਦੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਾਂਗ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਹਿਤਾਂ ਲਈ ਅਪਣੇ ਸਿਆਸੀ ਕਾਰਜ ਵਿਧੀਆਂ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਬਾਹਰ ਕਰਨ। ਰਾਜਨੀਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਆਗੂ ਸੱਚ-ਝੂਠ ਦੀ ਪਰਖ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਕੇਵਲ ਅਪਣੇ ਹਿਤਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਦਾ ਕਥਨ ਹੈ :

ਮਾਇਆ ਡਰ ਡਰਪਤ ਹਾਰਿ ਗੁਰਦੁਆਰੈ ਜਾਵੈ,

ਤਹਾ ਜਉ ਮਾਇਆ ਬਿਆਪੇ ਕਹਾ ਠਹਰਾਈਐ ॥ (੫੪੪)

ਅਜੋਕੇ ਸਮੇਂ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਦਾ ਉਪਰੋਕਤ ਕਥਨ ਬਿਲਕੁਲ ਸਾਰਥਕ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਧਰਮ ਅਸਥਾਨਾਂ ਦੀ ਗੋਲਕ ਦੀ ਕੁਵਰਤੋਂ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦਾ ਕੋਈ ਡਰ-ਭਉ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਮਸੰਦਾਂ ਨੇ ਅਜਿਹੀ ਅਵੱਗਿਆ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਰੜੀਆਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦਿਤੀਆਂ। ਅਜੋਕੇ ਸਮੇਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਾਬਾਂ ਤੇ ਪੈਸੇ ਦੇ ਕੇ ਵੋਟਾਂ ਹਾਸਲ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੀ ਕਰਨੀ ਵਾਲੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਤੋਂ ਸਿੱਖੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਪਹਿਰੇਦਾਰੀ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕਰਨਾ ਅਤਿਕਥਨੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਉਚਾਰੇ ਬਚਨ ਹਨ :

ਸਰਮੁ ਧਰਮੁ ਦੁਇ ਛਪਿ ਖਲੋਏ, ਕੂੜੁ ਫਿਰੈ ਪਰਧਾਨੁ ਵੇ ਲਾਲੇ ॥

ਕਾਜੀਆ ਬਾਮਣਾ ਕੀ ਗਲ ਥਕੀ, ਅਗਦੁ ਪੜੈ ਸੈਤਾਨੁ ਵੇ ਲਾਲੇ ॥ (੭੨੨)

ਅੱਜ ਵੀ ਸਾਡੇ ਧਰਮ ਅਸਥਾਨਾਂ ਉੱਤੇ ਲੰਮੀਆਂ ਦਾੜ੍ਹੀਆਂ, ਨੀਲੀਆਂ ਪੱਗਾਂ ਤੇ ਲੱਮੇ ਚੋਲੇ ਪਾ ਕੇ, ਸੈਤਾਨ ਹੀ ਅਗਦੁ ਪੜ੍ਹ ਰਿਹਾ ਲਗਦਾ ਹੈ।

ਰੋਜਾਨਾ ਸਪੈਕਸਮੈਨ 05, ਜੁਲਾਈ 2006

ਭਰਮ ਭੁਲੇਖੇ ਵਿਚ.....

-ਜਗਤਾਰ ਸਮਾਲਸਰ

ਇਸ ਗੱਲ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸੰਦੇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਇਕ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਸੂਬਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਅਪਣੇ ਦ੍ਰਿੜ ਨਿਸ਼ਚੇ ਅਤੇ ਆਤਮ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇ ਬਲਬੂਤੇ ਪੰਜਾਬ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਧਰਤੀ ਉਪਰ ਜਾ ਕੇ ਵੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਉਸਾਰੂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਕਾਇਮ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਜਿਹੜੀਆਂ ਅੱਜ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਬਣ ਚੁਕੀਆਂ ਹਨ।

ਪਰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹੈਰਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਜਦੋਂ ਗੱਲ ਅੰਧਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਚਲਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਬੜਾ ਅਫ਼ਸੋਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਵਖਰੀ ਪਹਿਚਾਣ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਪੰਜਾਬੀ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਭਰਮ-ਭੁਲੇਖੇ ਵਿਚ ਅੱਜ ਵੀ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫਸੇ ਪਏ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਦਿਨੋਂ-ਦਿਨ ਵੱਧ ਰਿਹਾ ਡੋਰਾਵਾਦ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਨਿਰਸੰਦੇਹ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪੇਂਡੂ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਅਤੇ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਲੋਕ ਵੀ ਅਖੌਤੀ ਡੋਰਿਆਂ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਬਾਬਿਆਂ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਸਿਰ ਝੁਕਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ਭੁਲਦੇ।

ਪੂਰੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅੱਜ ਕਿਸੇ ਪਾਸੇ ਵੀ ਜਾਉ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਖੌਤੀ ਡੋਰਿਆਂ ਦੀ ਭਰਮਾਰ ਨਜ਼ਰ ਆਵੇਗੀ। ਮਿਹਨਤਕਸ਼ ਲੋਕ ਕਰਮ-ਕਾਂਡਾਂ ਵਿਚ ਫਸ ਕੇ ਅਪਣਾ ਧਨ ਵਿਅਰਥ ਵਿਚ ਰੋੜ੍ਹ ਕੇ ਅਪਣੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਨੂੰ ਦਿਨੋਂ ਦਿਨ ਹੋਰ ਪਤਲੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਖੌਤੀ ਡੋਰਿਆਂ ਤੇ ਰੱਬ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰ ਕੇ ਬੈਠੇ ਬਾਬੇ ਜਿਥੇ ਆਪਣਾ ਮਨੋਰਥ ਸਿਧ ਕਰਨ ਲਈ ਅਪਣੇ ਹੀ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦਾ ਆਰਥਕ ਤੇ ਮਾਨਸਕ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਥੇ ਇਹ ਕੋਬਰੇ ਸੱਪ ਸਰੀਰਕ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਕਰਨ ਤੋਂ ਵੀ ਬਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ।

ਅਜਿਹੇ ਅਖੌਤੀ ਬਾਬਿਆਂ ਵਲੋਂ ਅਪਣੇ ਹੀ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦੇ ਕੰਨਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਜ਼ਹਿਰੀਲਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਅੱਜ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜਕ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਵਿਚ ਜਿਥੇ ਜ਼ਹਿਰ ਘੋਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਕਈ ਵਾਰ ਇਹ ਅਖੌਤੀ ਬਾਬੇ ਅਪਣਾ ਕੋਈ ਮਨੋਰਥ

ਸਿੱਧ ਕਰਨ ਲਈ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦਾ ਕਤਲ ਤਕ ਵੀ ਕਰਵਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਸਾਡੀਆਂ ਮਾਈਆਂ, ਬੀਬੀਆਂ ਦੀ ਲੁੱਟ ਵੀ ਇਹ ਬੜੇ ਸਰਲ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਪਣੇ ਬੇੜੇ ਜਿਹੇ ਮਿੱਠੇ ਅਤੇ ਦਿਲ ਲੁਭਾਵੇਂ ਬਚਨਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਬੀਬੀਆਂ ਨੂੰ ਅਪਣੇ ਜਾਲ ਵਿਚ ਫਸਾਉਣ 'ਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਫਿਰ ਇਹੀ ਮਾਈਆਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਘਰੇ ਕਦੇ ਕੇਲਿਆਂ ਦੀ ਦਰਜਨ ਲਿਜਾਣ ਸਮੇਂ ਵੀ ਦਸ ਵਾਰ ਸੋਚਦੀਆਂ ਨੇ, ਬਾਬਿਆਂ ਦੇ ਡੇਰਿਆਂ 'ਤੇ ਅੰਗੂਰ ਚੜ੍ਹਾਉਣੇ ਨਹੀਂ ਭੁਲਦੀਆਂ।

ਭਾਵੇਂ ਅੱਜ ਅਖੌਤੀ ਬਾਬੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਦੋਨੀਂ ਹੱਥੀਂ ਲੁੱਟ ਰਹੇ ਹਨ, ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖਿਲਾਫ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੀ ? ਇਹ ਸਵਾਲ ਆਮ ਆਦਮੀ ਦੇ ਜਿਹਨ ਵਿਚ ਉਭਰਦਾ ਹੈ। **ਕਾਰਨ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਖੌਤੀ ਧਰਮਾਤਮਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਤਾਰਾਂ ਵੀ ਰਾਜਨੀਤਕ ਅਸਰ ਰਸੂਖ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।** ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਖੌਤੀ ਬਾਬੇ, ਬਿਨਾ ਕਿਸੇ ਡਰ-ਭੈਅ ਦੇ, ਅਪਣਾ ਤੌਰੀ ਫੁਲਕਾ ਚਲਾਉਣ ਵਿਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। **ਰਾਜਨੀਤਕ ਬੰਦਿਆਂ ਦਾ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਖੌਤੀ ਬਾਬਿਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਦਾ ਮਕਸਦ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਛੁਪਿਆ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।** ਬਾਬਿਆਂ ਦੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨੂੰ ਅਪਣੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਭੂਗਤਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਹੀ ਰਾਜਨੀਤਕ ਬੰਦੇ ਬਾਬਿਆਂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਅਪਣਾ ਸੀਸ ਝੁਕਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਪਣੇ ਉਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਕੁੱਝ ਹੱਦ ਤਕ ਕਾਮਯਾਬ ਵੀ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ।

ਅਜੋਕੇ ਬਾਬੇ ਹੁਣ ਕੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁੱਲੀਆਂ ਵਿਚ ਰਹਿਣਾ ਹਰਗਿਜ਼ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਸਗੋਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਦੀ ਕਮਾਈ ਨਾਲ ਬਣੇ ਮਹਿਲ ਨੁਮਾ ਡੇਰੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ਗਾਹ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਬਣ ਚੁਕੇ ਹਨ ਕਿ ਅਪਣੇ ਘਰ ਕੱਚੇ ਮਕਾਨਾਂ ਵਿਚ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਆਮ ਆਦਮੀ ਵੀ ਹੁਕਮ ਹੋਣ 'ਤੇ ਡੇਰੇ ਲਈ ਪੰਜ-ਚਾਰ ਹਜ਼ਾਰ ਇੱਟਾਂ ਦਾਨ ਕਰਨੀਆਂ ਅਪਣਾ ਕਰਤੱਵ ਸਮਝਦਾ ਹੈ। ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ ਚਲਦਿਆਂ, ਅੱਜ ਬਾਬਿਆਂ ਨੇ ਵੀ ਮਾਡਰਨ ਤਰੀਕੇ ਅਪਣਾ ਲਏ ਹਨ। ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਰਖਣਾ ਅਤੇ ਕੀਮਤੀ ਕਾਰਾਂ ਵਿਚ ਘੁਮਣਾ ਹੁਣ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਖੌਤੀ ਬਾਬਿਆਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਬਣ ਚੁਕੀਆਂ ਹਨ।

ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਗਹੁ ਨਾਲ ਵੇਖੀਏ ਪਰਖੀਏ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਖੌਤੀ ਡੇਰਿਆਂ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਖੁੰਬਾਂ ਵਾਂਗ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਅਪਣੇ ਆਪ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਉਹੀ ਲੋਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਅਪਣਾ ਤੌਰੀ ਫੁਲਕਾ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਡੇਰਿਆਂ ਪੱਖੋਂ ਕੋਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਪਣੇ ਜਾਲ ਵਿਚ ਫਸਾਉਣ ਲਈ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਪਿੰਡਾ/ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਅਜਿਹੇ

ਏਜੰਟ ਲੋਕਾਂ ਵਲੋਂ ਜਾ ਕੇ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਡੇਰਿਆਂ 'ਤੇ ਖਿੱਚ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ।

ਭਾਵੇਂ ਅੱਜ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਪੰਜਾਬ ਵਲੋਂ ਅਜਿਹੇ ਡੇਰਿਆਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਇਕ ਮੁਹਿੰਮ ਛੇੜੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਨੇਕਾਂ ਅਜਿਹੇ ਬਾਬਿਆਂ ਦਾ ਪਰਦਾ ਫ਼ਾਸ਼ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਹੱਥ ਦੀ ਸਫ਼ਾਈ ਨੂੰ ਗ਼ੈਬੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਨਾਮ ਦੇ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਲੁੱਟ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਬੁਰਾਈ ਦਿਨੋਂ ਦਿਨ ਵਧਦੀ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਿੰਨਾ ਸਮਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਿੰਡ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਇਸ ਬੁਰਾਈ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕਾਈਆਂ ਕਾਇਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਤੇ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਵਰਗ ਇਸ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ, ਇਹ ਬੁਰਾਈ ਖ਼ਤਮ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ।

ਅੱਜ ਲੋੜ ਹੈ ਅਜਿਹੇ ਅਖੌਤੀ ਡੇਰਿਆਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਇਕ ਲੋਕ-ਲਹਿਰ ਉਸਾਰਨ ਦੀ ਤਾਕਿ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਇਸ ਬੁਰਾਈ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰ ਕੇ ਤੰਦਰੁਸਤ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਹੋ ਸਕੇ। ਜੇਕਰ ਇਹ ਬੁਰਾਈ ਇਸੇ ਰਫ਼ਤਾਰ ਨਾਲ ਵਧਦੀ ਗਈ ਤਾਂ ਉਹ ਦਿਨ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਜਦੋਂ ਇਹ ਅਖੌਤੀ ਬਾਬੇ, ਬਗ਼ੈਰ ਕਿਸੇ ਡਰ ਤੋਂ ਅਪਣਾ ਸਿੱਧਾ ਹਮਲਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦੇਣਗੇ। ਸੋ ਵੀਰੋ, ਭੈਣੋ, ਵਿਗਿਆਨਕ ਸੋਚ ਅਪਣਾਉ, ਅਪਣਾ ਧਨ ਵਿਅਰਥ ਦੇ ਅਡੰਬਰਾਂ ਵਿਚ ਫਸ ਕੇ ਅਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਨਾ ਲੁਟਾਉ ਸਗੋਂ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਸੋਚ ਅਪਣਾ ਕੇ ਅਪਣੀਆਂ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਅਖੌਤੀ ਬਾਬਿਆਂ ਦੇ ਮਕੜੀ ਜਾਲ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਦਾ ਹੋਕਾ ਦੇ ਕੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦਾ ਭਲਾ ਕਰੋ।

ਧਰਮ ਦੀ ਆੜ 'ਚ ਚਲਦੇ ਗੋਰਖ ਧੰਦੇ

ਧਰਮ ਦੇ ਨਾਮ ਤੇ ਭੀਖ.....

-ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਂਗਾ

ਮੰਗਲਵਾਰ ਅਤੇ ਸ਼ਨਿੱਚਰਵਾਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਮਾਈ ਦੇ ਦਿਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਸ਼ਨਿੱਚਰਵਾਰ ਨੂੰ ਹਰ ਚਲਦੀ ਫਿਰਦੀ ਸੜਕ ਦੇ ਚੱਪੇ-ਚੱਪੇ 'ਤੇ ਟੀਨ ਨੂੰ ਕਾਲਾ ਪੇਂਟ ਕੀਤੇ ਸ਼ਨੀਦੇਵ ਤੁਸੀਂ ਅਕਸਰ ਦੇਖੇ ਹੋਣਗੇ। ਹਰ ਸ਼ਨਿੱਚਰਵਾਰ ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ ਤੜਕੇ ਹੀ ਤੇਲ ਪਿਲਾ ਕੇ ਤੇ ਮਾਲਾ ਪਹਿਨਾ ਕੇ ਸ਼ਨੀਦੇਵ ਦੇ ਬੁੱਤ ਨੂੰ ਹਫ਼ਤਾ ਲੈਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕਰ ਦਿਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੀ ਮਜ਼ਾਲ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ੰਕਾਵਾਂ ਅਤੇ ਅੰਧ -ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਨਾਲ ਘਿਰੇ ਹੋਏ ਲੋਕ ਸ਼ਨੀਦੇਵ ਨੂੰ ਨਾਰਾਜ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਕਰ ਸਕਣ।

ਧਰਮ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਭਗਵੇ ਕਪੜੇ ਪਾਈ, ਗਲ ਵਿਚ ਰੁਦਰਾਕਸ਼ ਦੀ ਮਾਲਾ

ਪਹਿਲੇ ਹੋਏ, ਹੱਥ ਵਿਚ ਕਮੰਡਲ ਲੈ ਕੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ, ਕਸਬਿਆਂ ਵਿਚ ਘੁੰਮਦੇ ਸਾਧੂਆਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇਮਨ ਵਿਚ ਖਿਆਲ ਉਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਲੋਕ ਆਖਰ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਕੀ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ? ਇਕ ਅਨੁਮਾਨ ਮੁਤਾਬਕ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 80-85 ਹਜ਼ਾਰ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਜੇਕਰ 5% ਸੱਚੇ ਸਾਧੂ ਕੱਢ ਵੀ ਦਿਤੇ ਜਾਣ ਤਾਂ ਵੀ 95% ਲਗਭਗ 75 ਹਜ਼ਾਰ ਬਿਨਾ ਮਿਹਨਤ ਦੀ ਰੋਟੀ ਤੋੜਨ ਵਾਲੇ ਕੰਮ-ਚੋਰ, ਭਿਖਾਰੀ, ਢੋਂਗੀ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧੀ ਹੀ ਮਿਲਣਗੇ। ਬਿਨਾ ਕੁੱਝ ਕੀਤਿਆਂ, ਇਹ ਸਾਧੂ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜੋਕਾਂ ਹੀ ਹਨ। **ਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਪ੍ਰਤੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਕਰਤੱਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ? ਕੀ ਕੋਈ ਦੇਸ਼ ਧਰਮ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਇੰਨੇ ਬੇਕਾਰ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਬੋਝ ਸਹਿਣ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ? ਅਜਿਹਾ ਸਿਰਫ਼ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਹੀ ਸੰਭਵ ਹੈ।**

ਕੁੱਝ ਸਾਧੂ ਭੰਗ, ਅਫ਼ੀਮ, ਗਾਂਜਾ, ਚਰਸ ਆਦਿ ਅਨੇਕਾਂ ਨਸ਼ਿਆਂ ਵਿਚ ਗਲਤਾਨ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਮਿਲਦੇ ਹੀ ਛੋਟੇ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਤੋਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹਿਚਕਚਾਉਂਦੇ। ਕਈਆਂ ਨੇ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਠੱਗਣ ਲਈ ਪੁੱਛਾਂ ਦੇਣ, ਭੂਤ-ਪ੍ਰੇਤਾਂ ਦੇ ਵਹਿਮ ਜਾਲ ਵਿਚ ਫਸਾਉਣ, ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਆਦਿ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਅਪਣੇ ਵਪਾਰ ਨੂੰ ਚਲਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਲੋਕ ਸੰਤ ਜਾਂ ਸਿੱਧ-ਪੁਰਸ਼ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਹੱਲ ਕੱਢਣ ਵਾਲੇ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ ਬਣ ਬੈਠਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਰਾਜਸੀ ਨੇਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਪੂੰਜੀਪਤੀਆਂ ਨਾਲ ਗਠਜੋੜ ਰਖਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਆਲੀਸ਼ਾਨ ਕੋਠੀਆਂ ਅਤੇ ਏਂ ਸੀ. ਕਾਰਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਅੰਧ-ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਕਮਾਈ ਹੋਈ ਦੌਲਤ ਨਾਲ ਅਪਣੇ ਸੁੱਖ ਸਾਧਨ ਜੁਟਾ ਕੇ ਐਸ਼-ਪ੍ਰਸਤੀ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਭਾਰਤ ਜਿਹੇ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਅਤੇ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਧਰਮ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਜੋ ਕੁੱਝ ਵੀ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇ, ਘੱਟ ਹੈ। ਧਰਮ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰਾਂ ਡਿਗ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਹਰ ਸਾਲ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੋਕ ਸੰਪਰਦਾਇਕ ਦੰਗਿਆਂ ਦੀ ਅੱਗ ਵਿਚ ਜਲਾ ਦਿਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਦਿੱਲੀ ਦੰਗਿਆਂ ਸਮੇਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਕਤਲੇਆਮ ਹੋਇਆ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਤ, ਦੇਸ਼ ਵਿਦੇਸ਼ 'ਚ ਰਹਿੰਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਅਜੇ ਤਕ ਅਪਣੀਆਂ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਤੋਂ ਉਭਰ ਨਹੀਂ ਸਕੇ। ਸੱਭ ਗੁਰੂਆਂ-ਪੀਰਾਂ ਨੇ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਨੂੰ ਧਰਮ ਦਾ ਮੁੱਖ ਅੰਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਧਰਮ ਦੀ ਮੁਢਲੀ ਫ਼ਿਲਾਸਫ਼ੀ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਆਧਾਰ ਬਣਾਉਣਾ ਹੀ ਧਰਮ ਧਰਮ ਹੈ। ਲੋੜ ਹੈ ਧਰਮ ਦਾ ਮਖੌਟਾ ਪਾ ਕੇ ਉੱਲੂ ਸਿੱਧਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਪਰਦਾ ਫ਼ਾਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਤਾਕਿ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਸਚਮੁੱਚ ਦੀਆਂ ਧਾਰਮਕ ਲੀਹਾਂ 'ਤੇ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ।

ਅਸੀਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਸਿੱਖ ਹਾਂ ਜਾਂ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ?

16 ਜੂਨ 06 ਦੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਸਪੋਕਸਮੈਨ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕੀ ਪੰਨੇ ਤੇ ‘ਪਾਠਕਾਂ’ ਦੀਆਂ ਚਿੱਠੀਆਂ’ ਕਾਲਮ ਹੇਠ ਵੀਰ ‘ਜਸਵੀਰ ਵਿਯੋਗੀ’ ਦੀ ਚਿੱਠੀ ‘ਰਾਜ ਕਰੇਗਾ ਖਾਲਸਾ ਵਾਲਾ ਦੋਹਰਾ ਕਿਸ ਦੀ ਰਚਨਾ ਹੈ ?’ ਪੜ੍ਹੀ। ਵੀਰ ਜੀ ਨੇ ਪ੍ਰੋ. ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਬਾਰੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ “ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪੱਖ ਬਿਲਕੁਲ ਹੀ ਮਨਫੀ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਭਾਈ ਬਾਲੇ ਦੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਨਾ ਮੰਨਣਾ ਕਈ ਸ਼ੱਕੇ ਖੜੇ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਤੋਂ (ਭਾਈ ਬਾਲਾ) ਬਗੈਰ ਗੁਰ-ਸਾਖੀਆਂ ਦੀ ਹੋਂਦ ਹੀ ਸ਼ੱਕੀ ਹੈ।”

ਮੈਂ ਵੀਰ ਜੀ ਸਮੇਤ ਪਾਠਕਾਂ ਤੋਂ ਇਕ ਗੱਲ ਪੁਛਣੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੀ ਸਾਡਾ ਗੁਰੂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਹੈ ਜਾਂ ਫਿਰ ਸਾਖੀਆਂ ਜਾਂ ਇਤਿਹਾਸ? ਜੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਸਿੱਖ ਹਾਂ, ਫਿਰ ਤਾਂ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਾਸਤੇ ਕਸੰਟੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਨਾਕਿ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨੂੰ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਸਾਖੀਆਂ ਦੇ ਸਿੱਖ ਹਾਂ, ਫਿਰ ਸਾਨੂੰ ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਤੁਕ ਵਿਚ ਫੇਰ ਸਾਨੂੰ ਬਦਲ ਕਰ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ : ‘ਬਾਣੀ ਗੁਰੂ ਗੁਰੂ ਹੈ ਬਾਣੀ’ ਤੇ ਬੇਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ‘ਸਾਖੀ ਗੁਰੂ, ਗੁਰੂ ਹੈ ਸਾਖੀ’ ਜਾਂ ਫਿਰ ‘ਇਤਿਹਾਸ ਗੁਰੂ ਹੈ ਇਤਿਹਾਸ’।

ਦਾਸ ਵੀਰ ਵਿਯੋਗੀ ਜੀ ਨੂੰ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ? ਸਿੱਖਾਂ ਕੋਲ ਲਿਖਤੀ ਇਤਿਹਾਸ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੈ, ਮਿਥਿਹਾਸ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ। ਕੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨੂੰ ਭਾਈ ਬਾਲੇ ਵਾਲੀ ਜਨਮਸਾਖੀ, ਭਗਤ ਮਾਲ, ਗੁਰ ਬਿਲਾਸ ਪਾ ਛੇਵੀ, ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਆਦਿ ਦੇ ਆਧਾਰ ‘ਤੇ ਸਮਝੀਏ ? ਇਹੀ ਤਾਂ ਵਿਆਖਿਆ ਇਸੇ ਤਥਾਕਥਿਤ ‘ਇਤਿਹਾਸ’ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਹ ਤਾਂ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ (ਪ੍ਰੋ. ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ) ਦਾ ਮਹਾਨ ਯੋਗਦਾਨ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਆਕਰਣ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰ ਕੇ ਤਥਾਕਥਿਤ ‘ਇਤਿਹਾਸ’ (ਕਰਾਮਾਤੀ ਸਾਖੀਆਂ) ਦੇ ਭੰਬਲ ਭੂਸੇ ਵਿਚੋਂ ਕਢਿਆ। ਅਸੀਂ ਫਿਰ ਉਸੇ ਹੀ ਜਿਲ੍ਹਾ ਵਿਚ ਫਸਣ ਲਈ ਉਤਾਵਲੇ ਹਾਂ। ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਬਾਰੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕੁਝ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੱਗੀ :

ਆਪ ਨ ਦੇਹ “ਚੁਰੂ ਭਰ ਪਾਣੀ, ਤਹਿ ਨਿੰਦੇ ਜਹਿ ਗੰਗਾ ਆਣੀ।” ਬਾਲੇ ਵਾਲੀ ਜਨਮਸਾਖੀ ਵਿਚੋਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਵਾਰੇ ਇਕ ਸਾਖੀ ਦੇਣੀ ਗੈਰ ਵਾਜਿਬ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਤਾਕਿ ਅਸੀਂ ਇਹੋ ਜਹੀਆਂ ਸਾਖੀਆਂ ਵਾਲੇ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਨੂੰ ਕਸਵੱਟੀ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਬੋੜੀ ਸ਼ਰਮ ਕਰ ਸਕੀਏ। ਐਸੀ ਸਾਖੀ ਨੂੰ ਸਹੀ ਮੰਨਣਾ ਅਪਣਾ ਗੁਰੂ

ਗੋਪਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਤਸਵੀਰ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ। **ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਵੱਸ ਇਸ ਸਾਖੀ ਦਾ ਇਕ ਹਿੱਸਾ ਭਾਈ ਬਾਲੇ ਵਾਲੀ ਜਨਮਸਾਖੀ ਵਿਚੋਂ ਇੰਨ ਬਿੰਨ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹਾਂ।**

“ਹੈ ਤਾਂ ਸਭ ਕੁਝ ਕਰਤਾਰ ਦਾ ਪਰ ਹੋਰ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤਾਇ ਹੈ। ਮੇਰੀ ਧੀ ਆਹੀ, ਜੋ ਨਜ਼ਰਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੀ ਪਈ ॥ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਕਹਿਆ ਬੱਚਾ ਅਪਣੀ ਧੀ ਨੂੰ ਰਾਤੀ ਬਲਾਇ ਕੇ ਲੈ ਆਵੇ। ਮੈਂ ਸੀ ਨ ਕੀਤੀ ਰਾਤਿ ਨੂੰ ਬਲਾਇ ਕੇ ਲੈ ਆਇਆ। ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਕਹਿਆ ਤੂੰ ਜਿਹਾ ਬੱਚਾ ਬਹਿਰਹੁ ਬਾਹਰਿ ॥ ਤਾਂ ਮੈਂ ਬਾਹਰਿ ਡਿਊਡੀ ਵਿਚ ਆਇ ਬੈਠਾ ॥ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਸੰਗ ਲਗਾ ਕਰੀਨ ਤਾ ਮੰਜੀ ਦੀ ਹੀਂ ਟੁੱਟ ਗਈ ਹਾਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਅਪਣੇ ਖਿਆਲ ਵਿਚ ਆਹਾ ਮੈਂ ਜਾਤਾ ਜੋ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇ ਸਹਜ ਵਿਚਿ ਕੁਸਹਜ ਹੋਇ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਸ ਹੀਂਹ ਦੀ ਜਾਹਗਾ ਅਪਣੀ ਢੂਹੀ ਦਿਤੀ ॥” (ਕੁਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਕੋੜਾ ਰਚਿਤ ‘ਤੇ ਸਿੱਖ ਵੀ ਨਿਗਲਿਆ ਗਿਆ’ ਦੇ ਪੰਨਾ 102 ਦੇ ਆਖਰੀ ਪੈਰੇ ਵਿਚੋਂ)

ਹੁਣ ਪਾਠਕ ਆਪ ਹੀ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾ ਲੈਣ ਕਿ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨੂੰ ਭਾਈ ਬਾਲੇ ਤੇ ਐਸੇ ਹੋਰ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਸਮਝਣਾ ਠੀਕ ਹੈ ਜਾਂ ਫੇਰ ਐਸੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਕਸਵੱਟੀ ਤੇ ਪਰਖਣਾ ਠੀਕ ਹੈ ? ਕਾਫ਼ੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪੰਥ ਦਰਦੀ ਵਿਦਵਾਨ ਇਹ ਮੰਗ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਕਸਵੱਟੀ ਤੇ ਪਰਖ ਕੇ ਮਿਲਾਵਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਪਰ ਵੀਰ ਜੀ ਪੁੱਠੀ ਗੰਗਾ ਵਹਾਉਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ।

ਵੀਰ ਜੀ ਤੋਂ ਇਕ ਹੋਰ ਗੱਲ ਨਿਮਰਤਾ ਸਾਹਿਤ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ। ਕੀ ਉਹ ਸਿੱਖ ਹਨ ? ਜੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਫੇਰ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ। ਜੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਫੇਰ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦੇ ਬਖਸ਼ੇ ‘ਸਿੰਘ’ ਲਕਬ ਨੂੰ ਵਰਤਣ ਤੋਂ ਸੰਕੋਚ ਕਿਉਂ ? ਜਗਸੀਰ ‘ਸਿੰਘ’ ਵਿਯੋਗੀ ਕਾਫ਼ੀ ਅੱਛਾ ਲਗਦਾ ਹੈ।

ਸਪੋਕਸਮੈਨ 07-07-06

-ਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪਿੰਜੋਰ

ਕੋਈ ਕਰਾਮਾਤ ਨਹੀਂ, ਹੱਥ ਦੀ ਸਫ਼ਾਈ !

ਹਵਾ ਵਿਚ ਹੱਥ ਫੈਲਾ ਕੇ ਮਨਚਾਹੀ ਵਸੂਤ ਫੜ ਲੈਣਾ, ਮੂੰਹ ਵਿਚੋਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਕਢਣਾ, ਮੰਚ ਉਤੇ ਲੜਕੀ, ਕਾਰ, ਹਾਥੀ ਤਕ ਗਾਇਬ ਕਰ ਦੇਣਾ, ਪਲਕ ਝਪਕਦਿਆਂ ਲਕੜੀ ਦੇ ਬਕਸੇ ਜਾਂ ਕਪੜੇ ਦੇ ਬੈਲੇ ਵਿਚ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਣਾ, ਖਾਲੀ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਕਾਗਜ਼ ਲੈ ਕੇ ਮਸਲਣਾ ਅਤੇ ਨੋਟ ਬਣਾਉਣਾ, ਇਹ

ਸਾਰੇ ਕਾਰਨਾਮੇ ਜਾਦੂ ਕਹਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਕਈ ਲੋਕ ਅਪਣੀ ਅਗਿਆਨਤਾ ਵੱਸ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਰਾਮਾਤ ਜਾਂ ਚਮਤਕਾਰ ਵੀ ਸਮਝ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਅਗਿਆਨਤਾ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਕਈ ਕਥਿਤ ਬਾਬੇ ਜਾਂ ਤਾਂਤਰਿਕ ਵੀ ਉਠਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਹੀ ਛੋਟੇ ਮੋਟੇ ਖੇਲਾਂ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰੱਜ ਕੇ ਲੁਟਦੇ ਹਨ। ਪਿੰਡਾ ਵਿਚ ਅਕਸਰ ਹੀ ਕਈ ਸਾਧੂ ਭੇਸ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਹੱਥ ਨਾਲ ਰਾਖ ਆਦਿ ਪੈਦਾ ਕਰ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਗ਼ੈਬੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਮਾਲਿਕ ਹੋਣ ਦਾ ਭਰਮ ਪੈਦਾ ਕਰ ਕੇ ਇਸ ਸੱਭ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਤੋਂ ਕੋਰੇ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਪੈਸਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਲੁੱਟੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। (1) ਕੀ ਸੱਚੀ ਹੀ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ? (2) ਕੀ ਜਾਦੂ ਦੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੇਡਾਂ ਪਿਛੇ ਕੋਈ ਦੈਵੀ ਸ਼ਕਤੀ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ ? (3) ਗੱਲ ਸੋਚਣ ਵਾਲੀ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਵਾਲੀ ਵੀ। (4) ਜਾਦੂ ਕੋਈ ਚਮਤਕਾਰ ਹੈ ? ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਲੱਭਣ ਲਈ ਕਈ ਜਾਦੂਗਰਾਂ ਨਾਲ ਰਾਬਤਾ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਗੱਲ ਚਿੱਟੇ ਦਿਨ ਵਾਂਗ ਸਾਫ਼ ਹੋ ਗਈ।

ਜਾਦੂਗਰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਾਦੂ ਚਿਤਰਕਾਰੀ ਗਾਇਕੀ ਜਾਂ ਨ੍ਰਿਤ ਵਾਂਗ ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਕਲਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਗ਼ੈਬੀ ਸ਼ਕਤੀ, ਤੰਤਰ ਮੰਤਰ ਆਦਿ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਐਸੇ ਦਾਅਵੇ ਕੋਰੀ ਬਕਵਾਸ ਹਨ। ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਹੱਥ ਦੀ ਸਫ਼ਾਈ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਸਿਖ ਸਕਦਾ ਹੈ। **ਜਾਦੂਗਰ ਤ੍ਰਿਕਾਲ** ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਬਾਲਪਨ ਵਿਚ ਉਹ ਵੀ ਇਹੀ ਸੋਚਦੇ ਸਨ ਕਿ ਜਾਦੂ ਤੇ ਤੰਤਰ ਮੰਤਰ ਜਾਦੂ ਟੂਣਾ, ਕਿਸੇ ਸ਼ਕਤੀ ਕਾਰਨ, ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪਰ **ਸਮਰਾਟ ਸ਼ੰਕਰ** ਦੇ ਸੰਪਰਕ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਹੀ ਪਤਾ ਲਗਿਆ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿਚ ਜਾਦੂ ਹੱਥ ਦੀ ਸਫ਼ਾਈ, ਵਿਗਿਆਨ, ਸਾਧਨਾ ਦਾ ਹੀ ਨਾਂ ਹੈ। ਜਾਦੂਗਰਨੀ ਮੈਰੀ ਰਾਣਾ ਮਤਾਬਕ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਇਸ ਪਿਛੇ ਤੰਤਰ ਮੰਤਰ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗੁਮਰਾਹ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕੋਈ ਵੀ ਜਾਦੂਗਰ ਜਾਂ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਮੰਚ ਉਤੇ ਬਿਨਾਂ ਸਮਾਨ ਦੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਮੰਚ ਉਤੇ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਰੁਪਏ ਦੇ ਨੋਟ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਲੋਕ ਦੇਖਦੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਸੱਚਾਈ ਕੀ ਹੈ ? ਸੱਚਾਈ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਜਾਦੂ ਨਾਲ ਇਕ ਇਕ ਰੁਪਏ ਦੇ ਵੀ ਨੋਟ ਬਣਦੇ ਹੋਣ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਘਰ ਬਾਰ ਛੱਡ ਕੇ ਇੰਝ ਕਿਉਂ ਤੁਰੇ ਫਿਰੀਏ ਤੇ ਘਰ ਬੈਠ ਕੇ ਨੋਟ ਕਿਉਂ ਨਾ ਬਣਾਈ ਜਾਈਏ ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲਾਲ ਕਿਲ੍ਹਾ ਜਾਂ ਕੁਤਬ ਮੀਨਾਰ ਨੂੰ ਗਾਇਬ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਅਸਲੋਂ ਗੁਮਰਾਹਕੁਨ ਹਨ, ਜੋ ਸਿਰਫ਼ ਪ੍ਰਚਾਰ ਖ਼ਾਤਰ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। **ਨੌਜਵਾਨ ਜਾਦੂਗਰ ਅਜੂਬਾ** ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਜਾਦੂ ਇਕ ਭਰਮਾਉ ਵਿਗਿਆਨ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਹਿਪਨੋਟਿਜ਼ਮ ਦਾ ਬਹੁਤ ਉਪਯੋਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਾਦੂਗਰ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ

ਜੋ ਦਿਖਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹੀ ਦਿਸਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਨਜ਼ਰ ਦਾ ਧੌਖਾ ਹੈ। ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਜੋ ਵੀ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਸੇ ਨੂੰ ਜਾਣੂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਾਣੂ ਇਕ ਲਲਿਤ ਕਲਾ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਹਰਮੇਲ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰੀਤ

ਮੋਬਾ : 98551-97992

ਧਰਮ ਦੀ ਪਿੱਚ 'ਤੇ ਸਿਆਸਤ ਦੀ ਖੇਡ

...ਤੇ ਸਮੁੱਚੀ ਕੌਮ ਬਣੀ ਮੂਕ ਦਰਸ਼ਕ

- ਹਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਵੜੈਚ

ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਸਮਾਗਮਾਂ 'ਤੇ ਸਿਆਸਤ ਭਾਰੂ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਦਾ ਉਤਸ਼ਾਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਤਾਬਦੀਆਂ ਨੂੰ ਮਨਾਉਣ ਵਲੋਂ ਉਚਾਟ ਹੋਇਆ ਪਿਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਹਫ਼ਤੇ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਨੂੰ ਸਮਰਪਤ 400 ਸਾਲਾ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਸਮਾਗਮ ਪ੍ਰਤੀ ਆਮ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਦੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਇਹ ਸਿੱਧ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ ਕਿ ਆਮ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਇਨ੍ਹਾਂ ਧਾਰਮਕ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿਚ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ।

ਹੁਣ ਤਕ ਹੋਏ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਸਮਾਰੋਹਾਂ ਦੇ ਆਰੰਭਕ ਪੜਾਅ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਵਰਕਰਾਂ ਦੀਆਂ ਡਿਊਟੀਆਂ ਲਗਾ ਕੇ ਹੀ ਇਕੱਠ ਦਿਖਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸ਼ਰਧਾ ਭਾਵਨਾ ਵਾਲੇ ਗੁਰਸਿੱਖ, ਗੁਰਦਵਾਰਿਆਂ ਉਪਰ ਕਾਬਜ਼ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਦੇ ਵਤੀਰੇ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਮਾਰੋਹਾਂ ਵਿਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਸ਼ੋਅ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਕੇ ਅਗਾਊਂ ਹੀ ਤਰਨ ਤਾਰਨ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਅਪਣੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਲਾਉਣੀ ਬਿਹਤਰ ਸਮਝੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਤਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪਿਛਲੇ ਇਕ ਹਫ਼ਤੇ ਦੌਰਾਨ ਕਰੀਬ ਇਕ ਲੱਖ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਪ੍ਰਤੀ ਅਪਣੇ ਸ਼ਰਧਾ ਦੇ ਫੁੱਲ ਭੇਂਟ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਇਥੇ ਇਹ ਵਕਣਨਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਜਿਥੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚਲੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਉਪਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬਾਦਲ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਉਪਰ ਦਿੱਲੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਸਰਨਾ) ਦਾ ਧੜਾ ਕਾਬਜ਼ ਹੈ। ਗੁਰਧਾਮਾਂ ਉਪਰ ਕਾਬਜ਼ ਇਹ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਜੇਕਰ ਧਰਮ ਪ੍ਰਤੀ ਸੁਹਿਰਦ ਹੋਣ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਗਿਲਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਪਰ ਅਸਲੀਅਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ

ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਗੁਮਰਾਹ ਹੀ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੰਗਤਾਂ ਵਿਚ ਧਰਮ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਕੇ ਸਿੱਖੀ ਪ੍ਰਤੀ ਸ਼ਰਧਾ ਨੂੰ ਪਰਪੱਕ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਆਮ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖੀ ਨਾਲੋਂ ਤੋੜਿਆ ਹੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚਲੇ ਗੁਰਦਵਾਰਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਅਤੇ ਆਪ ਹੁਦਰੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਕਾਰਨ ਜੇਕਰ ਹੁਣ ਦਿੱਲੀ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅਪਣੇ ਪੈਰ ਪਸਾਰ ਰਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਹੈਰਾਨੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ।

ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਲ 1999 ਵਿਚ ਖ਼ਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੇ ਸਾਜਣਾ ਦਿਵਸ ਦੀ 300 ਸਾਲਾ ਸ਼ਤਾਬਦੀ, ਸਾਲ 2004 ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ 400 ਸਾਲਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਅਤੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦਾ 300 ਸਾਲਾ ਸ਼ਹੀਦੀ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਮਨਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਸਮਾਗਮਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਉਪਰ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸਿਰ ਅਪਣੇ ਆਪ ਸ਼ਰਮ ਨਾਲ ਨੀਵਾਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਇਸ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਮੰਨਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਵਾਰ ਦੇ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਸਮਾਰੋਹਾਂ ਦੀ ਇਹ ਵਿਲੱਖਣਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਅਸੰਬਲੀ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਕੁੱਝ ਹੀ ਮਹੀਨੇ ਬਾਕੀ ਰਹਿਣ ਕਰ ਕੇ ਕੋਈ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਇਸ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਸਮਾਗਮ ਸਬੰਧੀ ਕਰਵਾਏ ਸੈਮੀਨਾਰ, ਗੋਸ਼ਟੀਆਂ ਨੂੰ ਬਾਦਲ ਪਰਵਾਰ ਵਲੋਂ ਘਰੇਲੂ ਸਮਾਰੋਹ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ ਨਾਲ ਲੱਗ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਬਜਾਏ ਇਸ ਦੇ ਕਿ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਵਿਦਵਾਨਾਂ, ਗੁਰਸਿੱਖ ਬੀਬੀਆਂ ਅਤੇ ਗੁਰਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੋਸ਼ਟੀਆਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ ਦਿਤੀ ਜਾਂਦੀ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਨੂੰ ਅਪਣੀ ਕਮੇਟੀ ਅਧੀਨ ਸਕੂਲਾਂ, ਕਾਲਜਾਂ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ, ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਜਬਰੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਨਾਲ ਹੀ ਕੌਰਮ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸਗੋਂ ਗੁਰਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨ, ਬੁਲਾਰੇ ਬੁਲਾਉਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਗ਼ੈਰਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿਤੀ ਹੈ ਜੋ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਊੜਾ ਐੜਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ।

ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਬੁਲਾਰੇ ਸਗੋਂ ਇਹ ਵਧੀਆ ਮੌਕਾ ਜਾਣ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਗੁਮਰਾਹ ਕਰਨ ਲਈ ਗੁਰਮਤ ਵਿਰੋਧੀ ਗੱਲਾਂ ਵੀ ਕਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਸਮਾਗਮ ਮੌਕੇ, ਜਿਸ ਦਾ ਕਿ ਵੱਖ ਵੱਖ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਸਿੱਧਾ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਵਿਚ ਇਕ ਸੁਆਮੀ ਜੀ ਸ਼ਰੇਆਮ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਵੇਦਾਂ ਦਾ ਸਾਰ ਦੱਸ ਗਏ ਸਨ। ਅਜਿਹੇ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੇ ਸੁਆਮੀ ਜੀ ਦੇ ਕਥਨਾਂ ਬਾਰੇ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦੇਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪਰ

ਜਿਹੜੀ ਕਮੇਟੀ ਅਪਣੇ ਤਨਖਾਹਦਾਰ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਰਾਹੀਂ, ਸੱਚ ਕਹਿਣ ਵਾਲੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਛੇਕਣ ਵਿਚ ਹੀ ਅਪਣੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੱਸੇ, ਉਸ ਤੋਂ ਹੋਰ ਆਸ ਕਰਨੀ ਵੀ ਵਿਅਰਥ ਹੈ।

ਦਿੱਲੀ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਮੌਜੂਦਾ ਸ਼ਹੀਦੀ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹੁਣ ਤਕ ਕਰਵਾਏ ਸਮਾਗਮਾਂ ਤੋਂ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕੁੱਝ ਸੰਭਲ ਗਏ ਹਨ। ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਤਰਨ ਤਾਰਨ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਕਰਵਾਏ ਕੀਰਤਨ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਕਈ ਗੱਲਾਂ ਅਹਿਮ ਸਨ, ਜਿਵੇਂ ਸਟੇਜ ਉਪਰ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਿਆਸੀ ਜਾਂ ਧਾਰਮਕ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਇਕੱਠ ਦੀ ਬਜਾਏ ਕੇਵਲ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇ ਰਿਹਾ ਰਾਗੀ ਜਥਾ ਜਾਂ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਹੀ ਸਟੇਜ ਉਪਰ ਮੌਜੂਦ ਸੀ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਿੱਖ ਪਰਵਾਰ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਦੀ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਧਰਮ ਨੂੰ ਗੰਧਲਾ ਕਰਦੀ ਸਿਆਸਤ ਤੋਂ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਹੀ ਦੇਹਧਾਰੀ ਗੁਰੂ ਡੰਮ ਵੱਲ ਆਕਰਸ਼ਤ ਹੋਏ ਹਨ। **ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਸਮਾਗਮਾਂ ਤੋਂ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਨੂੰ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਕੌਮ ਨੂੰ ਉਸਾਰੂ ਸੇਧ ਮਿਲੇ ਤਾਂ ਹਰ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਧਾਰਮਕ ਸਮਾਗਮਾਂ ਤੋਂ ਮਨਫੀ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਤਾਂ ਹੀ ਗੁਰਮਤਿ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਇਤਿਹਾਸਕ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਤਕ ਪਹੁੰਚ ਸਕੇਗੀ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਹ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਸਮਾਗਮ ਵੀ ਚਾਰ ਦਿਨ ਚਲ ਕੇ ਮਨੋਂ ਵਿਸਰ ਜਾਣਗੇ।**

ਨੀ ਮੈਂ ਕਹੜਿਆਂ ਦੁੱਖਾਂ ਦੀ ਗਲ ਛੇੜਾਂ

-ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ

ਇਕ ਪੰਜਾਬੀ ਗੀਤ ਦੇ ਬੋਲ ਹਨ 'ਨੀ ਮੈਂ ਕਿਹੜਿਆਂ ਦੁੱਖਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਛੇੜਾਂ, ਹੈ ਪੋਟਾ -ਪੋਟਾ ਦੁਖੀ ਵੈਰਨੋ।' ਇਹੀ ਗਲ ਸਾਡੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਹੈ। ਕਿਹੜਾ ਪਾਸਾ ਏ ਜਿਧਰੋਂ ਸਾਡੇ ਪਿਆਰੇ ਵਤਨ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਅਸਲ ਵਾਰਿਸ, ਖ਼ਾਲਸੇ 'ਤੇ ਹਮਲੇ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੇ। ਕਾਲੀਆਂ-ਬੋਲੀਆਂ ਹਨੇਰੀਆਂ ਚੜ੍ਹੀਆਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਨੇ। ਘਾਗ ਦੁਸ਼ਮਣ ਚਾਰੇ ਕੰਨੀਆਂ ਤੋਂ ਘਾਤ ਲਾਈ ਮੌਕੇ ਦੀ ਤਾੜ ਵਿਚ ਬੈਠਾ ਹੈ ਕਿ ਕਦੋਂ ਦਾਅ ਲੱਗੇ ਤੇ ਉਹ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਇਸ ਬੂਟੇ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਕਤਰ ਸੁੱਟੇ। ਅਸੀਂ ਵੀ ਆਪਸ ਵਿਚ ਏਨੀਆਂ ਦੂਰੀਆਂ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਕਰ ਲਈਆਂ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਵਿਰਲ ਵਿਚ ਵੈਰੀ ਲਗਾਤਾਰ ਫਾਨਾ ਠੋਕੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਤੋਂ ਘਿਰ ਗਏ ਹਾਂ ਤਾਂ ਸਿਆਣਪ ਤਾਂ ਇਸ ਗੱਲ ਵਿਚ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਗੱਦੀਆਂ

ਤੇ ਚੌਧਰਾਂ ਦੀ ਭੁੱਖ ਛੱਡ ਕੇ ਪਿੱਠਾਂ ਜੋੜ ਕੇ ਬਾਹਰਲੇ ਵੈਰੀ ਨੂੰ ਮੂੰਹ ਤੜਵਾਂ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੇ ਤੇ ਅਪਣੇ ਘਰੇ ਨੂੰ ਬਚਾ ਲੈਂਦੇ ਪਰ ਨੂੰ ਬਚਾ ਲੈਂਦੇ ਪਰ ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਅਪਣੇ ਹੀ ਭਰਾਵਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਪਾੜਨ ਲਈ ਘਰ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਤੋਂ ਇੱਟਾਂ ਪੁੱਟਦੇ ਖੁਦ ਹੀ ਵੈਰੀ ਨੂੰ ਰਾਹ ਦੇ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਸਾਡੇ ਵਤਨ ਤੇ ਪੰਥ ਦਾ ਤਾਂ ਰੱਬ ਹੀ ਵਾਲੀ ਹੈ।

ਅੰਗਰੇਜ਼ਾ ਦੀ ਗ਼ੁਲਾਮੀ ਵਿਰੁਧ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਸੱਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਇਹ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਿਆਉਣ ਬਦਲੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਜ਼ਲਾਲਤ, ਆਰਥਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਕ ਗ਼ੁਲਾਮੀ। ਸੰਤਾਲੀ 'ਚ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੰਡ ਹੋਈ। ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਮਿਲ ਗਿਆ ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ। ਪਰ ਸਾਡੇ ਰਹਿਨੁਮਾਵਾਂ ਨੇ ਕਦੇ ਸਾਡੀ ਵੱਖਰੀ ਹੋਂਦ ਪ੍ਰਵਾਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਤੇ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਵਰਗੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਇਹ ਗੱਲ ਮੰਨੀ ਸੀ, ਕਿ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਬਹਾਦਰਾਂ, ਸੂਰਬੀਰਾਂ ਦੀ ਕੌਮ ਹੈ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਵੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਸੱਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਤੇ ਸੱਭ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਹੋ ਕੇ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਇਸੇ ਲਈ ਆਜ਼ਾਦੀ ਮਿਲਣ 'ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਉਤਰ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਇਕ ਵੱਖਰਾ ਖਿੱਤਾ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਥੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰੀ ਮਿਲੇਗੀ ਤੇ ਇਹ ਸੂਰਬੀਰ ਕੌਮ ਵੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਪੂਰਾ ਆਨੰਦ ਲੈ ਸਕੇਗੀ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸੂਬੇ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਏ ਤਾਂ ਉਦੋਂ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਜ਼ੁਬਾਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸੂਬਾ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਸਾਫ਼ ਮੁੱਕਰ ਗਏ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਫਿਰ ਮੋਰਚੇ ਲਾਉਣੇ ਪਏ, ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀਆਂ ਦੇਣੀਆਂ ਪਈਆਂ ਤੇ ਸ਼ਹੀਦੀਆਂ ਵੀ ਹੋਈਆਂ। ਅਪਣੀਆਂ ਹੱਕੀ ਮੰਗਾਂ ਲੈਣ ਲਈ ਵੀ ਸਾਨੂੰ ਲੰਮਾ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਸਾਨੂੰ ਵੱਧ ਅਧਿਕਾਰ ਤੇ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰੀ ਤਾਂ ਕੀ ਮਿਲਣੀ ਸੀ, ਸਾਡੇ ਬਣਦੇ ਹੱਕ ਵੀ ਨਾ ਦਿਤੇ ਗਏ। ਸਾਨੂੰ ਭਲੀਭਾਂਤ ਇਹ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਣ ਲੱਗਾ ਕਿ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਕੌਮ ਅੱਗੇ ਤੁਹਾਡੀ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਕੌਮ ਦੀ ਕੋਈ ਵੱਕਤ ਨਹੀਂ। ਜੇ ਸਾਡੇ ਕੌਮੀ ਆਗੂ ਅਪਣੇ ਬਣਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨਾ ਮਿਲਣ 'ਤੇ ਅਪਣੇ 'ਪਰਮ ਮਿੱਤਰ' ਨਹਿਰੂ ਕੋਲ ਗਿਲਾ ਕਰਨ ਗਏ ਤਾਂ ਨਹਿਰੂ ਨੇ ਪੰਜ ਮਿੰਟ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਜਦ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੀਤੇ ਵਾਅਦੇ ਯਾਦ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਨਹਿਰੂ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਘਰ ਤੋਰ ਦਿਤਾ, "ਅਬ ਹਾਲਾਤ ਬਦਲ ਗਏ ਹੈਂ।" ਇਹ ਵਿਸਾਹਘਾਤ ਹੋਇਆ ਤੱਕ ਕੇ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਤੇ ਸਾਥੀ ਬੇਵਸ ਹੋ ਕੇ ਇਕ -ਦੂਜੇ ਦਾ ਮੂੰਹ ਤੱਕਦੇ ਕਮਰੇ 'ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਗਏ।

ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਦਿਨੋਂ ਦਿਨ ਨਿੱਘਰਦੀ ਗਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕੋ ਹਾਉਕਾ ਅੰਦਰੋਂ-ਅੰਦਰੀ ਖਾਂਦਾ ਗਿਆ। ਉਹ ਅਕਸਰ

ਆਖਿਆ ਵੀ ਕਰਦੇ ਸਨ “ਮੈਂ ਪੰਥ ਨੂੰ ਗਲਤ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਦੇ ਚਲਿਆਂ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਤਕਦੀਰ ਵਿਗਾੜ ਦਿਤੀ। ਮੈਨੂੰ ਗੁਰੂ ਕਦੇ ਮੁਆਫ਼ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ।” **ਤੇ ਇਹੋ ਹਾਉਕਾ ਦਿਲ 'ਚ ਲਈ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਤੋਂ ਤੁਰ ਗਏ।**

ਪੰਜ-ਆਪ ਦਾ ਪਾਣੀ

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਦਾ ਰਾਜ਼ ਪਾਣੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਕਰ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਖੇਤੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹੈ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਬਣਨ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪੰਜ ਦਰਿਆਵਾਂ 'ਚੋਂ ਅੱਧਾ ਪਾਣੀ ਤਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਚਲਾ ਗਿਆ। **ਬਾਕੀ ਢਾਈ ਦਰਿਆਵਾਂ 'ਚੋਂ ਪੰਜਾਬ ਕੋਲੋਂ ਪਾਣੀ ਖੋਹਣ ਦੀ ਸਕੀਮ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਬਣਾਈ।** ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਨੇ ਅਪਣੇ ਹੱਥ ਠੋਕੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਕੈਰੋਂ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਬੁਲਾਇਆ ਤੇ ਕਿਹਾ, “ਕੈਰੋਂ ਸਾਹਬ! ਹਮ ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੀ ਆਪਸ ਮੇਂ ਭਾਈ-ਭਾਈ ਹੈਂ। ਹਮਾਰੇ ਰਾਜਸਥਾਨੀ ਭਾਈ ਪਾਣੀ ਨਾ ਮਿਲਨੇ ਸੇ ਭੂਖੇ-ਪਿਆਸੇ ਮਰ ਰਹੇ ਹੈਂ। ਆਪ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਕੇ ਪਾਸ ਕਾਫ਼ੀ ਫਾਲਤੂ ਪਾਣੀ ਹੈ। ਅਗਰ ਆਪ ਅਪਨੇ ਰਾਜਸਥਾਨੀ ਭਾਈਉਂ ਕੇ ਲੀਏ ਨਹਿਰ ਨਿਕਲਵਾ ਦੇ ਤੋਂ ਵੋਹ ਆਪਕਾ ਅਹਿਸਾਨ ਕਭੀ ਨਹੀਂ ਭੂਲੇਗੇ। ਔਰ ਹਮ ਭੀ ਆਪ ਪਰ ਪ੍ਰਸੰਨ ਰਹੇਗੇ।” **ਤੇ ਕੈਰੋਂ ਸਾਹਿਬ ਤਾਂ ਨਹਿਰੂ ਦੀ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਲੈਣ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ।** ਸੋ ਰਾਜਸਥਾਨ ਨਹਿਰ ਕੱਢ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਤੀਹ ਹਜ਼ਾਰ ਕਿਊਸਿਕ ਪਾਣੀ ਰਾਜਸਥਾਨ ਨੂੰ ਮੁਫਤੋਂ-ਮੁਫਤੀ ਦੇ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜ਼ਰਖੋਜ਼ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਬੰਜਰ ਬਨਾਉਣ ਦਾ ਬਾਣੂ ਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹ ਦਿਤਾ ਗਿਆ। ਉਸ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਬਾਅਦ ਗੰਗਾ ਕੈਨਾਲ ਨਹਿਰ ਰਾਹੀਂ ਲਗਭਗ 3000 ਕਿਊਸਿਕ ਪਾਣੀ ਹੋਰ ਦੇ ਕੇ ਰਹਿੰਦੀ ਕਸਰ ਵੀ ਪੂਰੀ ਕਰ ਦਿਤੀ। ਇਸ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਅਸਰ ਫ਼ਿਰੋਜ਼ਪੁਰ, ਬਠਿੰਡਾ, ਫ਼ਰੀਦਕੋਟ ਜ਼ਿਲਿਆਂ 'ਤੇ ਪਿਆ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬਰਾਨਾ ਤੇ ਬੰਜਰ ਸੀ **ਜੋ ਗਿਣੀ ਮਿਥੀ ਸਾਜਿਸ਼ ਤਹਿਤ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਘਸਿਆਰਾ ਬਨਾਉਣ 'ਚ ਕੋਈ ਕਸਰ ਨਾ ਛੱਡੀ, ਤਾਕਿ ਭੁੱਖੇ ਮਰਦਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ੰਗਜੂ ਸਪਿਰਟ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇ।**

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਤਲੁਜ-ਯਮੁਨਾ ਲਿੰਕ ਨਹਿਰ ਕੱਢ ਕੇ ਹਰਿਆਣਾ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜੋ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸੁਚੱਜੇ ਯਤਨਾਂ ਕਾਰਨ ਰੁਕ ਗਈ। ਜੇ ਇਹ ਨਹਿਰ ਨਿਕਲਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਮਾਰੂਥਲ ਬਣਨ ਤੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਬਚਾ ਸਕਦਾ। **ਹੁਣ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਟਿਆਲੇ ਕੋਲੋਂ ਸਰਹਿੰਦ ਨਹਿਰ 'ਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹਿਰ ਕੱਢੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਲਈ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਲੈ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਵੀ ਦਿਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ।** ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨਹਿਰ ਵਿਰੁਧ ਹੁਣ ਤਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਰਟੀ, ਸੰਸਥਾ ਜਾਂ ਲੀਡਰ ਨੇ ਇਕ

ਸ਼ਬਦ ਤਕ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ। ਪੰਜਾਬ ਕੋਲ ਤਾਂ ਅਪਣੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨ ਜੋਗਾ ਪਾਣੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਤੇ ਫਾਲਤੂ ਪਾਣੀ ਕਿਥੋਂ ਆਇਆ? **ਪੰਜਾਬ ਕੋਲੋਂ ਪਾਣੀ ਮੰਗਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਬਠਿੰਡਾ, ਮੁਕਤਰ ਅਤੇ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਦੇ ਉਹ ਇਲਾਕੇ ਆ ਕੇ ਵੇਖਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਜੋ ਪਾਣੀ ਖੁਣੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮਾਰੂਥਲ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰ ਚੁਕੇ ਹਨ।** ਉਤੋਂ ਸਿਤਮ ਇਹ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਇਲਾਕਿਆਂ 'ਚ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲਾ ਪਾਣੀ ਖਾਰਾ ਵੀ ਹੈ ਤੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਪੰਧਰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਹੇਠਾਂ ਜਾ ਚੁਕਾ ਹੈ ਪੰਜ ਸੌ ਫੁੱਟ ਡੂੰਘਾ ਬੋਰ ਕਰਨ 'ਤੇ ਸੱਤਰ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਿਆ ਖਰਜ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਸਬਮਰਸੀਬਲ ਬੋਰ ਕਰਨ 'ਤੇ ਇਕ ਲੱਖ ਰੁਪਏ, ਜੋ ਕਰਜ਼ੇ ਚੁੱਕ ਕੇ ਬੋਰ ਕਰਵਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਫਿਰ ਵਿਆਜ ਪੈ-ਪੈ ਕੇ ਕਰਜ਼ੇ ਵਧ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਗ਼ਰੀਬ ਕਿਸਾਨ ਫਾਹਾ ਲੈ ਕੇ ਜੀਵਨ ਹੀ ਸਮਾਪਤ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੱਭ ਕੁਝ ਪਾਣੀ ਖ਼ਾਤਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਾਲੇ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਕੋਲ ਪਾਣੀ ਫ਼ਾਲਤੂ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਭਈਆਵਾਦ

ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ਸਾਹਮਣੇ ਭਈਆਵਾਦ ਦੀ ਵਿਕਰਾਲ ਸਮਸਿਆ ਮੂੰਹ ਅੱਡੀ ਖੜ੍ਹੀ ਹੈ। ਅੱਜ ਤੋਂ 25-30 ਵਰ੍ਹੇ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਾਬ 'ਚ, ਖ਼ਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਿੰਡਾਂ 'ਚ, ਕੋਈ ਵਿਰਲਾ ਟਾਂਵਾਂ ਭਈਆ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਅਸੀਂ ਬੜੇ ਖੁਸ਼ ਸਾਂ ਕਿ ਮਜ਼ਦੂਰ ਜੋ ਮਿਲ ਗਏ। ਸੋ ਵਾਹੀ ਖੇਤੀ ਦਾ ਕੰਮ ਪੂਰੇ ਦਾ ਪੂਰਾ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਹ ਸਥਾਨਕ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਪੈਸੇ ਲੈ ਕੇ ਜੁ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਡੀ ਮੁੱਖ ਜ਼ਰੂਰਤ ਬਣ ਗਏ। ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਖੇਤੀ ਕਰਨ ਵਿਚ ਅਸਮਰੱਥ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਲੱਗੇ। ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਆ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵੀ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਸੀ। ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਪੈਸਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਾਹੀਂ ਬਾਹਰ ਜਾ ਕੇ ਸਾਡੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਨੂੰ ਵੀ ਵੱਡੀ ਸੱਟ ਲਗੀ। ਸਾਡੇ ਸਥਾਨਕ ਗ਼ਰੀਬ ਵਰਗ ਦਾ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਵੀ ਖੁਸਿਆ।

ਸਿਖੀ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ

ਗ਼ੈਰਾਂ ਦੀ ਕੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ, ਜਦੋਂ ਸਾਡੇ ਅਪਣੇ ਹੀ ਅਪਣੇ ਵਿਰਸੇ ਦੇ ਗੌਰਵ ਨੂੰ ਮਲੀਆਮੇਟ ਕਰਨ 'ਤੇ ਤੁਲੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸਿਰਮੌਰ ਸੰਸਥਾ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਹੀ ਅਪਣੇ ਫ਼ਰਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਚੁਕੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕੰਮ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰ ਵਾਸਤੇ ਯਤਨ ਕਰਨਾ ਸੀ, ਜੋ ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਨੇ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। **ਇਸ ਦਾ ਕੰਮ ਸੀ ਉੱਚੇ ਦਰਜੇ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰਕ, ਰਾਗੀ ਅਤੇ ਢਾਡੀ ਜਥੇ ਤਿਆਰ ਕਰ ਕੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਭੇਜਣੇ ਤਾਕਿ**

ਉਹ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਅਤੇ ਬਾਣੀ ਨਾਲ ਜੋੜਣ, ਗੁਰੂ ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਸੂਰਮਿਆਂ ਦੀਆਂ ਵਾਰਾਂ ਸੁਣਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਨਵੀਂ ਚੇਤਨਾ ਅਤੇ ਸਿੱਖੀ ਸਪਿਰਟ ਪੈਦਾ ਕਰਨ। ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਪੰਥ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਦਰਪੇਸ਼ ਖ਼ਤਰਿਆਂ ਤੋਂ ਕੌਮ ਨੂੰ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਉਣ, ਪਰ ਅੱਜ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਗੁਰਧਾਮਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਰੇਆਮ ਮਨਮਤਿ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਬਾਣੀ ਦੀ ਬੇਕਦਰੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਦੀ ਗੋਲਕ ਦਾ ਧਨ ਗ਼ਰੀਬ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਪੈਣ ਦੀ ਥਾਂ ਨਿੱਜੀ ਸਵਾਰਥਾਂ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਰ ਕਮੇਟੀ ਕੁਝ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਮੂਕ ਦਰਸ਼ਕ ਬਣ ਕੇ ਵੇਖ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਈ ਥਾਂਈਂ ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਪਿੱਠ ਵੀ ਪੂਰਦੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਸਿੱਖੀ, ਪੰਥ, ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਕੋਈ ਦੇਣ-ਲੈਣ ਨਹੀਂ। ਜਿਸ ਬੇੜੀ ਦਾ ਮਲਾਹ ਖ਼ੁਦ ਹੀ ਬੇੜੀ ਡੋਬਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੋਵੇ ਫਿਰ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਤਾਕਤ ਨਹੀਂ ਬਚਾ ਸਕਦੀ। ਅਸੀਂ ਵੀ ਅਪਣੀ ਵਾਗਡੋਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਛੱਡੀ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ “ਆਪ ਤਾਂ ਡੁੱਬਿਉਂ ਬਾਹਮਣਾ, ਜਜ਼ਮਾਨ ਵੀ ਗਾਲੇ” ਵਾਲੀ ਹੈ।

ਇਕ ਹੋਰ ਜੋਕ -ਗੁਰੂ ਡੰਮ

ਦੂਜੀ ਵੱਡੀ ਜੋਕ ਪੰਥ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਡੰਮ ਦੀ ਚੰਬੜੀ ਹੋਈ ਹੀ। ਅੱਜ ਅਖੌਤੀ ਸੰਤਾਂ, ਬਾਬਿਆਂ, ਦੇਹਧਾਰੀ ਗੁਰੂਆਂ, ਸਾਧਾਂ, ਪੁੱਛਾਂ-ਦੱਸਾਂ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਇੱਜੜਾਂ ਦੇ ਇੱਜੜ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਮਨਮਤਿ ਦੇ ਬੀਅ ਬੀਜ ਰਹੇ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਦਾ ਨਾਟਕ ਕਰਦੇ ਇਹ ਲੋਕ ਖ਼ੁਦ ਗੁਰੂ ਬਣ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ‘ਉਪਦੇਸ਼’ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਉਸ ਉਪਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਆਪ ਅਮਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ‘ਸੰਤ’ ਜੁ ਹੋਏ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ‘ਸੰਤ’ ਸ਼ਬਦ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਕਿੰਨੀ ਉੱਚੀ ਤੇ ਮਹਾਨ ਅਵਸਥਾ ਵਾਸਤੇ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ। ਇਥੇ ਤਾਂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਘੰਟਾ ਕੁ ਲੈਕਚਰ ਕਰਨਾ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਸੱਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਪਣੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ‘ਸੰਤ’ ਸ਼ਬਦ ਨੱਥੀ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਕਈ ਵਾਰ ਹੈਰਾਨ ਸੀ, ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਵਰਗੇ ਮਹਾਂਪੁਰਖ ਜੋ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦਿਆਂ ਗੁਰੂ-ਰੂਪ ਹੋ ਗਏ ਸਨ, ਉਹ ਤਾਂ ਸਿਰਫ਼ ‘ਬਾਬਾ’ ਜਾਂ ‘ਭਾਈ’ ਹੀ ਰਹੇ ਤੇ ਅੱਜ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਸੇਵਾਦਾਰ ਬਣਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ‘ਸੰਤ’ ਬਣ ਬੈਠੇ ਹਨ।

ਦੁੱਖ ਤਾਂ ਉਦੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਸਾਬਤ ਸੂਰਤ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਗੁਰਸਿੱਖ ਵੀ ਗੁਰੂ ਦੀ ਓਟ ਛੱਡ ਕੇ ਅਜਿਹੇ ਪਾਖੰਡੀਆਂ ਦੇ ਡੇਰਿਆਂ, ਕਬਰਾਂ, ਸਮਾਧਾਂ, ਮੜੀਆਂ 'ਤੇ ਮੱਥੇ ਘਸਾਉਂਦੇ ਤੇ ਗੁਰੂ ਅੱਗੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰ ਕੇ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਲੈਣ ਦੀ ਬਜਾਇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਰਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਏ ਭੋਲਿਉ! ਐਨੇ ਸਮਰੱਥ ਗੁਰੂ ਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ

ਢੋਂਗੀਆਂ ਤੋਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਦਾਤਾਂ ਲੈਂਦਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਤੁਸੀਂ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਕੇ, ਫਿਰ ਉਸੇ ਜਿਲ੍ਹਣ ਵਿਚ ਜਾ ਫਸੇ ਹੋ। ਗੁਰੂ ਦੇ ਸਨਮੁੱਖ ਕਿਹੜਾ ਮੂੰ ਲੈ ਕੇ ਜਾਉਗੇ ? ਕਿੰਨੀ ਸ਼ਰਮ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਦੁਨੀਆਂ ਚੰਦ-ਤਾਰਿਆਂ ਤਕ ਘੁੰਮ ਆਈ ਹੈ ਪਰ ਅਸੀਂ ਹਾਲੇ ਵੀ ਅੰਧ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਪੂਛ ਫੜੀ ਬੈਠੇ ਹਾਂ। **ਮੁੜ ਆਉ ਅਜ ਵੀ ਅਪਣੇ ਘਰ ਨੂੰ।** ਇਹ ਗੁਰੂ ਵਲ ਪਿੱਠ ਕੀਤੀ ਬੈਠੇ ਲੋਕ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵੀ ਕਿਸੇ ਪਾਸੇ ਜੋਗਾ ਨਹੀਂ ਛੱਡਣਗੇ। ਮੈਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹਰ ਪੰਥ ਦਰਦੀ ਇਹ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋ ਗਏ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਦੇ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਿੱਖ ਕੱਚੇ-ਪਿੱਲੇ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਪੱਕੇ। ਪਹਿਲਾਂ ਸਿੱਖ ਅਕੀਦੇ ਵਿਚ ਪੱਕੇ ਸਨ ਤੇ ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਕੱਚੇ ਸਨ। ਸੋ ਹੁਣ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਗੁਰਦਵਾਰਿਆਂ 'ਤੇ ਲੱਗਣ ਵਾਲੇ ਪੈਸੇ ਨਾਲ ਅਪਣੇ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਵਾਰਿਸ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਐਸੇ ਸਕੂਲ -ਕਾਲਜ, ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਸਥਾਪਤ ਕਰੀਏ, ਜਿਥੇ ਸਕੂਲੀ ਵਿਦਿਆ ਦੇ ਨਾਲ ਧਾਰਮਕ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦਿਤੀ ਜਾਵੇ। ਜਿਸ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀਆਂ ਕਲਾਸਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਸਿੱਖ ਧਰਮ, ਇਤਿਹਾਸ, ਵਿਰਸੇ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਭਰਪੂਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿਤੀ ਜਾਵੇ। ਫਿਰ ਲੋਕ ਅਪਣੇ-ਆਪ ਗੁਰੂ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਲਈ ਤੜਪਣਗੇ ਅਤੇ ਸਿੱਖੀ ਕੇਸਾਂ ਸਵਾਸਾਂ ਸੰਗ ਨਿਭਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖ ਬਣਨਗੇ। ਅੱਜ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਬੱਚੇ, ਜਵਾਨ ਸੱਭ ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਕਿਉਂ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਮੱਥਾ ਟੇਕਣ ਦਾ ਕੀ ਮਤਲਬ ਹੈ ? ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਸਾਨੂੰ ਕੈਸੀ ਜੀਵਨ ਜਾਚ ਦੱਸੀ ਗਈ ਹੈ ? ਸਿੱਖ ਧਰਮ, ਸਿੱਖ ਫਲਸਫਾ, ਗੁਰਮੁਖ ਜੀਵਨ ਸਰਵਸ਼੍ਰੇਸ਼ਟ ਕਿਉਂ ਹੈ ? ਸਾਡਾ ਵਿਰਸਾ, ਸਾਡਾ ਸਭਿਆਚਾਰ ਕਿਵੇਂ ਮਹਾਨ ਹੈ ਅਤੇ ਡੇਰਾਵਾਦ, ਦੇਹਧਾਰੀ ਗੁਰੂ ਅਖੌਤੀ ਸੰਤ ਸਾਡੇ ਲਈ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਕਿਉਂ ਹਨ ? **ਇਹ ਪਤਾ ਲੱਗੇ ਵੀ ਕਿਵੇਂ ? ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਨੂੰ ਗੁਰਦਵਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ਇਹ ਕੁਝ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਜਾਦਾ ?** ਇਹ ਸਿੱਖਿਆ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਸਕੂਲਾਂ-ਕਾਲਜਾਂ ਅਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਕੈਂਪਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਹਾਸਲ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਹੜੇ ਸਿੱਖੀ ਨਾਂ ਵਜੋਂ ਤਾਂ ਬਥੇਰੇ ਹਨ, ਪਰ ਅਮਲਾਂ ਵਿਚ ਮਸਾਂ ਉਂਗਲਾਂ 'ਤੇ ਗਿਣਨ ਜੋਗੇ ਹਨ।

'Kandahar was planned by Indian Govt

-Manish Sirhindi

One of the men accused of helping the hijackers of the Indian Airlines flight IC-814 from Kathmandu to Kandhar, Yusuf Nepali, today told special designated judge Inderjit Singh Walia that the **hijack-**
ing was a drama planned by the government of India.

Going on record for the first time since the beginning of the trial, Yusuf Nepali told the court that **it was an attempt by the Indian Governement to get rid of the leaders of Harkat-ul-Mujahideen.** He said the government thought that in case the three terrorists were let off, **they could be either killed in an encounter or in terrorist activities.**

Nepali told the court that the Indian Government was finding it hard to curtail the terrorist activities of Maulana Masood Azhar Shaikh and Mohamad Zargar. He said that later Umar Shaikh was given capital punishment by a Pakistan court for the murder of foreign correspondent Pearl. **He said the whole case was a 'drama' fabricated by then Prime Minister Atal Bihari Vajpayee, Union Home Minister Lal Krishan Advani and Union Minister for External Affairs Yashwant Sinha.** Nepali said the government of India wanted to eliminated the terrorists and also defame Pakistan.

Pleading innocent Nepali said he had been falsely involved in the hijacking case. He said his co-accused Dalip Kumar Bhujel could have also been a victim of the same 'drama'. He contended that America's Federal Bureau of Investigation had questioned the accused twice, but not even once had it sought a copy of the challan filed by the Central Bureau of Investigation in the court. He said that eventhe Nepali Government had not proceeded with the investigations into the case.

Defence counsel H.V. Rai said the accused pleaded that the court should observe that neither the prosecution nor the UN had ever question any officers of the defence ministry, including Yashwant Sinha.

Indian Express 15-06-06

Yet another book points a finger at 'Dasam Granth'

Anand S.T. Das , Chandigarh

The controversy over the orgins of the 'Dasam Granth' has again come into the fore with the publication of yet another book questioning its authorship and its allegedly blasphemous contents.

A dubai-based bank executive Jabinder Singh Khalsa formally lauched his book 'Dasam Granth Da Likhari Kaun' here today. This book seeks to categorically prove through historical reference and strong arguments, that 'Dasam Granth' was not authored by the tenth Sikh

guru, Guru Gobind Singh, and **that it was actually an anthology of contents plagiarised and mangled from texts of several Hindu treatises.**

While some previous authors of books opposed to 'Dasam Granth' have had to face religious excommunication dictated by the Sikh leadership, Khalsa, who works for the HSBC Bank in Dubai, told The Indian Express after the launch of his book that he is not afraid of such a possibility.

"The truth has to be told, voices of truth cannot be kept suppressed for long," said Khalsa. He has even announced a price of Rs. 1 Crore for anybody who conclusively proves that 'Dasam Granth' was actually written by Guru Gobind Singh.

"This book, known so far to a large majority as having been authored by the tenth Sikh Guru, was in fact written after his demise. There have been numerous modifications in its text over the centuries and several blasphemous, diametrically anti-sikh concepts have been incorporated into its text during this time," said Khalsa.

His book contains a list of original external texts from which lines and entire paragraphs have been picked up to form part of 'Dasam Granth'. **Khalsa said it was "too unfortunate" that successive Sikh leaderships have remained "mysteriously silent" over the validity and authorship of 'Dasam Granth'.**

"I got letters from Akal Takht jathedar Giani Joginder S Vedanti, Keshgarh Sahib Jathedar Tarlochan Singh and GNDU V-C last year asking me to keep quiet and not publish the book," he alleged.

Indian Express 07-07-06

ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸਕ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਢਾਹ ਦਿਤਾ ਗਿਆ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ, 26 ਜੂਨ(ਸਵਰਨਬੀਰ ਸਿੰਘ) : ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਗੁਰਦਵਾਰਿਆਂ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਸੰਜੀਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਸੀਂ ਇਥੇ ਦੇਣ ਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੁਣ ਕੇ ਸਮੂਹ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਦੇ ਰੌਗਟੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। ਸਪੋਕਸਮੈਨ ਦੇ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਨੇ ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਇਕ ਸਨਸਨੀਖੇਜ਼ ਮਾਮਲਾ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ।

ਸਮੂਹ ਨਾਨਕ ਨਾਮ ਲੇਵਾ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਭਲੀਭਾਂਤ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਅਪਣੀ ਹਰਿਦੁਆਰ ਯਾਤਰਾ ਦੌਰਾਨ ਸੂਰਜ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਦੇ ਰਹੇ ਪਾਂਡਿਆਂ ਦਾ ਕਰਮ ਕਾਂਡ,

* ਜਾਣੂ ਹਨ ਕਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ

ਅਪਣੇ ਖੇਤਾਂ ਵੱਲ ਨੂੰ ਸੰਕੇਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਕੇ ਤੇੜਿਆ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਇਸ ਹਰਿਦੁਆਰਾ ਯਾਤਰਾ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਇਸ ਅਸਥਾਨ (ਹਰਿ ਕੀ ਪੌੜੀ) ਵਿਖੇ ਇਕ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਬਣਾਇਆ ਸੀ ਪਰ ਸੱਚ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਨੇ ਇਹ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਢਾਹ ਕੇ ਇਕ ਸਕਾਊਟ ਦਫ਼ਤਰ ਬੋਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਵਿਸ਼ਵ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਥੇਦਾਰ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬੀਰ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਦੀ ਹੋਂਦ ਦੇ ਸਬੂਤ ਲੈ ਕੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਤੇ ਤਿੱਲੀ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਪੱਤਰ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਅਪਣੇ ਪੱਤਰ ਨੰਬਰ 22656 ਮਿਤੀ 17.11.96 ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਖੋਜ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਆਖੀ ਸੀ। ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਆਉਣ ਦੇ ਤਕਰੀਬਨ 10 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਵੀ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬੀਰ ਨੇ ਅਫ਼ਸੋਸ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਬਾਰੇ ਤਾਂ ਚਿੰਤਤ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਜੋ ਜਾਇਜ਼ ਵੀ ਹੈ ਪਰ ਜਿਹੜੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਸਾਡੇ ਅਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ-ਸੰਭਾਲ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਕਿਸ ਦੀ ਹੈ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕੀ ਸਾਡੀ ਅਰਦਾਸ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਸਥਿਤ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਲਈ ਹੀ ਹੈ? ਜੋ ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਅਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਕੋਲੋਂ ਖੋਹੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਸਤੇ ਉਪਰਾਲੇ ਕੌਣ ਕਰੇਗਾ?

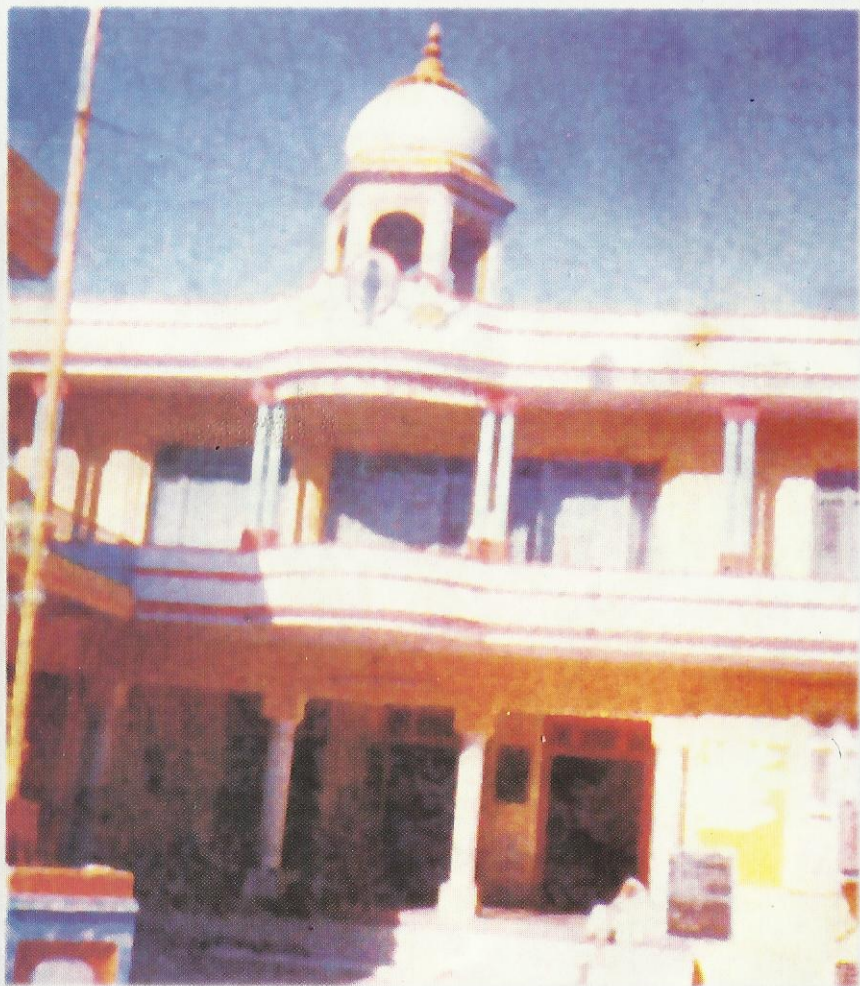
ਸ. ਬੀਰ ਨੇ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਜੋ ਪੱਤਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਦੀ ਫ਼ੋਟੋ ਕਾਪੀ ਅਦਾਰਾ ਸਪੋਕਸਮੈਨ ਨੂੰ ਵੀ ਭੇਜੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਦੀ ਢਾਹੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਫ਼ੋਟੋ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਢਾਹੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਕਾਊਟ ਦਫ਼ਤਰ ਦੀ ਫ਼ੋਟੋ ਵੀ ਅਦਾਰਾ ਸਪੋਕਸਮੈਨ ਨੂੰ ਭੇਜੀ ਹੈ।

ਅਪੀਲ

ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਸਿੰਘਾਂ ਅਤੇ ਸਿੰਘਣੀਆਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼, ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਅਤੇ ਸੰਗਤਾਂ ਤਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੇ ਸਾਡੇ ਉਪਰਾਲੇ ਵਿਚ ਆਪ ਜੀ ਆਪਣਾ ਯੋਗ ਦਾਨ ਪਾਉ ਜੀ। ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ ਵਜੋਂ ਆਈ ਬੋਝੀ ਮਾਇਆ ਵੀ ਸਾਨੂੰ ਵਡਾ ਹੋਸਲਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਪੰਜਾਬ ਨੈਸ਼ਨਲ ਬੈਂਕ ਦੀ ਕਿਸੇ ਸੀ.ਬੀ.ਐਸ ਬ੍ਰਾਂਚ (CBS Branch) ਵਿਚ ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੇ A/c No. 324700-0105490128) ਵਿਚ ਮਾਇਆ ਜਮਾ ਕਰਵਾ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਯਾ ਸਾਨੂੰ ਸਿੱਧੀ ਵੀ ਭੇਜ ਸਕਦੇ ਹੋ।

ਪੰਜਾਬ ਖਾਲਸਾ ਟ੍ਰੈਕਟ ਸੋਸਾਇਟੀ (ਰਜਿ.)

2532-ਬੀ, ਸੈਕਟਰ 47- ਸੀ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ -160047

ਇਹ ਸੀ ਹਰਿਦੁਆਰ ਦਾ ਉਹ ਇਤਿਹਾਸਕ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਜਿਸ ਦੀ ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ
ਤਕ ਹੋਂਦ ਬਰਕਰਾਰ ਸੀ ਪਰ ਜਿਸ ਨੂੰ ਭੇਦਭਰੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਢਾਹ ਦਿਤਾ ਗਿਆ।

ਸਮਿਗਰੀ ਅਤੇ ਫੋਟੋ
ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਸਪੋਕਸਮੈਨ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ

ਅਜੋਕੀ ਲੋੜ

ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋ ਗਏ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਦੇ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਿੱਖ ਕੱਚੇ - ਪਿਲੇ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਪੱਕੇ। ਪਹਿਲਾਂ ਸਿੱਖ ਅਕੀਦੇ ਵਿਚ ਪੱਕੇ ਸਨ ਤੇ ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਕੱਚੇ ਸਨ। ਸੋ ਹੁਣ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਗੁਰਦਵਾਰਿਆਂ 'ਤੇ ਲੱਗਣ ਵਾਲੇ ਪੈਸੇ ਨਾਲ ਅਪਣੇ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਵਾਰਿਸ ਬੱਚਿਆ ਲਈ ਐਸੇ ਸਕੂਲ-ਕਾਲਜ, ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਸਥਾਪਤ ਕਰੀਏ ਜਿਥੇ ਸਕੂਲੀ ਵਿਦਿਆ ਦੇ ਨਾਲ, ਧਾਰਮਕ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦਿਤੀ ਜਾਵੇ। ਜਿਸ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀਆਂ ਕਲਾਸਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਸਿੱਖ ਧਰਮ, ਇਤਿਹਾਸ, ਵਿਰਸੇ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਭਰਪੂਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿਤੀ ਜਾਵੇ। ਫਿਰ ਲੋਕ ਅਪਣੇ-ਆਪ ਗੁਰੂ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਲਈ ਤੜਪਣਗੇ ਅਤੇ ਸਿੱਖੀ ਕੇਸਾਂ-ਸਵਾਸਾਂ ਸੰਗ ਨਿਭਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸਿੰਘ ਬਣਨਗੇ।

ਇਸ ਟ੍ਰੇਕਟ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਲਈ ਲਿਖੋ

ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ “ਕਸ਼ਮੀਰੀ”

ਪ੍ਰਧਾਨ

ਪੰਜਾਬ ਖਾਲਸਾ ਟ੍ਰੇਕਟ ਸੋਸਾਇਟੀ (ਰਜਿ.)

ਸਮਾਜ ਸੇਵਕ

ਕੈਂਸਰ ਵਿਭਾਗ, ਪੀ: ਜੀ: ਆਈ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ।

2532, ਸੈਕਟਰ 47, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ।

ਫੋਨ : (ਘਰ) 0172-2630903, ਦਫ਼ਤਰ 0172-2653337

August: 2006 (5000 Copies)